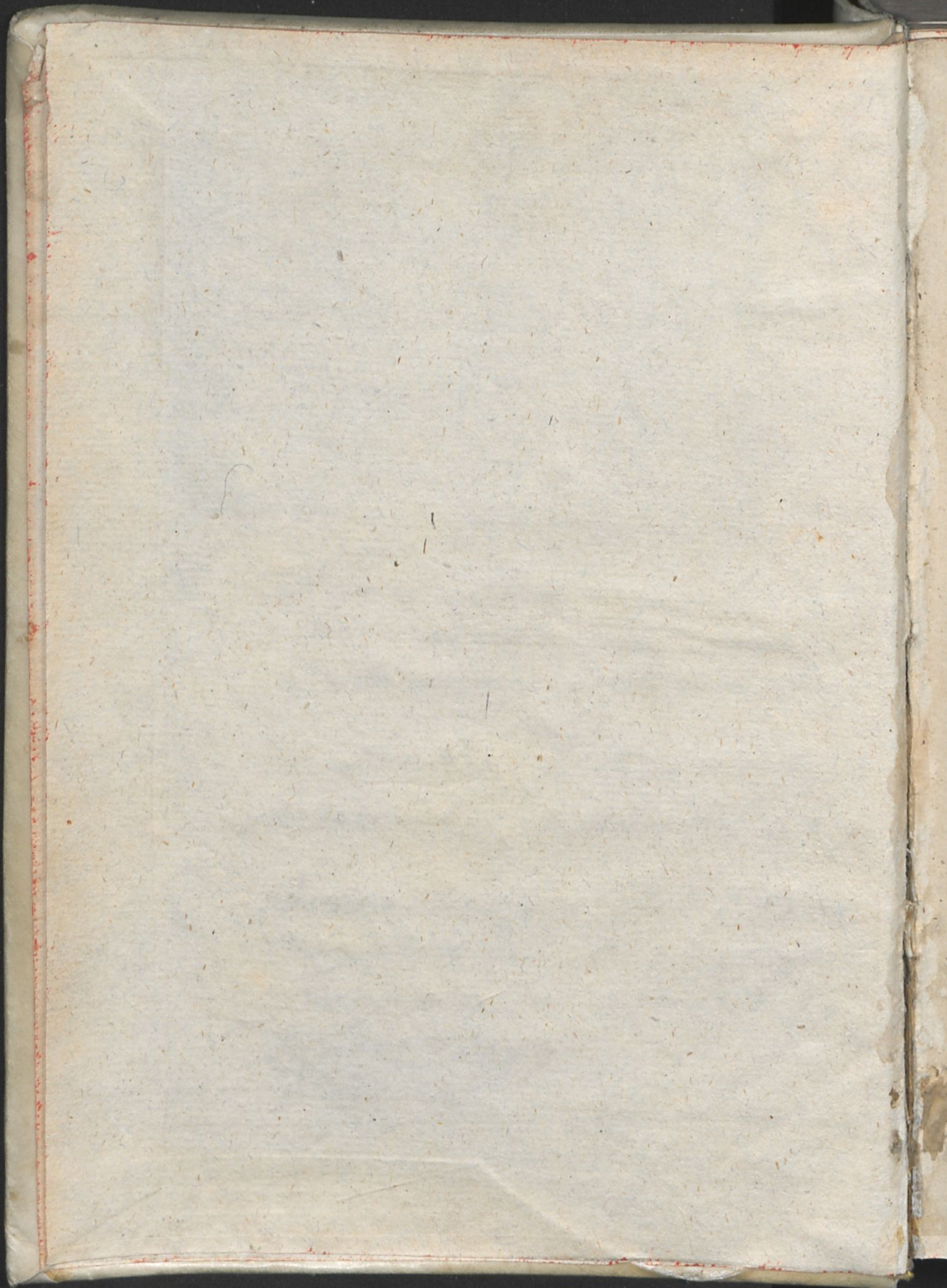

1. Thome Rhadini, Placenti-
ni, oratio in Mart.
Lutherum, Coloniae 1520
2. De Snekijs J. M. Cornelys
sermones, Rostochi 1517
3. Hoeckstrassen J. J. tract.
magistralis, de querentibus
auxiliam a maleficio
Coloniae 1510
Leonis J. Pappels.
4. Bulla contra errores
Mart. Lutheri et
sequacium, Romae, 1520

3. Silvestri Replica ad Mart.
Lutherum,

6. — Galogus in Conclusio.
nes Mart. Lutheri,

¶ malleus heluoz modernozu martini luth. 1
suozu qz assertozu hussitaz

Thome Rhadini
Lodischi. Placentini. Ordinis
Præ. Ad illustriss. & inuictiss. Principes & popu-
los Germanie, In Martinū Luterū Wittembergē
sem. Ordinis Here. Nationis gloriam violantem
Oratio elegantissima. Cicero-
nianā plane redolēs eloquētiā.

Epigrāma. O. G. ad lectorē extemporale.
Si noua delectant Lector, noua perlege, Thomas
Ecce nouū Latia iam dabit artis opus:
Almanos etiam diuinis laudibus effert
Fortes Inuictos Semideosq; probans.

T Thomæ Rhadini Todischi Placentini Ordī,
Præ, Ad illustriss, et Inuictiss, Principes et Populos Ger-
manicę In Martinū Lutęz Vuttembergensem Ordin. Vere.
Nationis gloriā violantē Oratio

D Rīmū omnīū a deo Patre Opt. Max. et æterno ei⁹ fi-
lio Seruatore nro Christo Jesu votis oīb⁹ pcor, illus-
trissimi Principes et populi Germani, vt q̄ in pntia p
vresalutis et Religionis pseruatōe dicitur sum, illa vos
in bonā partē et eo aio accipiatis q̄ a me dicent, atq; etiā tm̄ mihi
amoris et bñuolētis in hac causa p̄stetis, q̄tū ego sp̄, erga hāc nr̄az
cōem patriā et matrē Germaniā habui, quā familie meę antiquū et
nobile seminariū veneroz et obseruo Quāq; em̄ in multis Italię ce-
leberrimis Urbib⁹ plures familie Illustrēs clarā ex Germania
originē duxerint, vt Mediolani Vicecomitū, Mātue Bonsagaz
Manfredoz fauētis, Foroliuū Ordelaphoz, nulla tñ eque ac mea
Placētis Rhadinoz cognomētū illud Comitū (vt vulgo dicitur) Lo-
dischoz sibi retinuit, q̄ sic arctiori vinculo, et vere Germana ppinq̄-
tate se Germanicę obstrictā cognosceret Hinc nat⁹ ē metū affect⁹ q̄
dā in Germanos pp̄ssimus, q̄ illoz glia et laudib⁹ me plurimū
gaudere et letari sentio At p̄tra si nationē hāc maculari et falsis in-
quari vituperatōib⁹ audiā, nō secus atq; idē ip̄elacesseret doleo et
excrucior vehemētissime. Superiorib⁹ igit̄ dieb⁹ q̄ plurimos eē in-
telleri q̄s maximū nationis vestre, imo nr̄az odiū tenet, q̄ ad Ger-
manici nois turpitudinē et ignominā dicitabāt palā, q̄tū die ap̄d
vos nasci, enutriti, crescere atq; regnare hoies, q̄ Hospitatoris no-
stri Christi Jesu tunicā incōsulitē rescindere moliant Atq; id q̄dē
in pntia magno ingenio (vt vulgi de eo opinio ē) vberimis artib⁹,
p̄positoq; sermone Martinū Lutęz at̄ptare q̄ Vuttembergēse
Gymnasiū moderet. Hūc vix asserebāt nouaz rez et opinionū q̄
maxime cupidū, neq; h̄ satis in eo mirari poterāt, nullū illi Theo-
logoz q̄s nr̄a secula venerant idoneū videri quē imitet, conariq;
supiores cōsilio et sapiētia vintere, vt posteriorib⁹ exēplū, authorita-
tēq; relinquat His machinis aiebāt, atq; inde maxime letabātur
facile fieri posse, vt apud vos Idolū aliq̄d erigat, q̄nquidē illis oc-
cultiorib⁹ insidijs q̄ in simulatōe officij, doctrinē et vite opinio-
nelatitāt simplicioz animi sepi⁹ decipiāt Audiētes autē iuditissimos
viros illi p̄bo et libris restitisse, q̄s tñ ip̄etati facit (vt i puer
bio ē) culicū morsus barri. Talib⁹ ego vehemētē p̄mor⁹, q̄ mecum
aliq̄ libētē habito, atq; in euoluēdis veterē magis q̄ recētiorē mo-
numētis distringoz, incepi istos, q̄s necdū q̄dē viderā Martini
libellos q̄rere, atq; inuētos p̄currere, Bone Jesu q̄s calidū et vehe-

inês ingeniū. Offenderūt me tñ multa q̄ pietati Christiane min⁹
Puenire arbitrat⁹ sum, q̄ inimicis vris obloquēdi ansam p̄bēt, que
amicis vris ⁊ mihi in p̄mis q̄ caro ⁊ sanguis v̄r sum dolorē maxi
mū afferūt. Eādē q̄d ad me atinet q̄ me verā nescio. Hinc me co
git patrię charitas, atq; Scitissime religionis amor ipellit, vestrā
fidē, vestrūq; auxiliū implorare, ne has errorū scintillas ad incēdiū
crescere p̄mittatis. Illinc viri de q̄ dicēdū ē cōpositi mores, versati
le ingeniū, nouaq; doctrina q̄ iā opinionē vestrā occupasse vident
me deterret, q̄ min⁹ hāc flāmā a vobis restinctū iri sperare ausim.
Uez enim uero si De⁹ oipotēs in cui⁹ manu sunt ⁊ Regū ⁊ pploꝝ
corda, q̄ q̄cūq; voluerit, illa flectere potēs est, q̄q; nouit me h̄ neq;
rogatu facere cuiusq; neq; q̄ mihi ex alicui⁹ aplitudine adiumenta
honorib; q̄rā, s; pietatis v̄re solū ⁊ reipub. Christianę cā. Si De⁹
anq; n̄r excelsus v̄ram ad me audiēdū benignitatē p̄ciliarit, ⁊ grām
diffuderit in labijs meis, efficiā spero, vt p̄mū intelligatis Marti
nū Lutēz tāetsi a nōnullis viri forte talis habeat q̄ bon⁹ sit ⁊ bñ v̄
uat, nequaq; tñ bñ scripsisse, neq; vt nobilitatē Germanicā decuit,
neq; vt P̄hm, neq; vt in sacris lris cruditū. deinde ostēdā Lutēria
na ista iter se pugnare, atq; nescio q̄ fato (crediderim tñ errorū suoz
p̄cenis) hoīem hunc agitari. ⁊ sic a mēte p̄silioq; deduci, vt minime
sibi p̄stet. S; anq; de ipa cā dicere incipiā, h̄ a vobis viri Germani
(q̄d eq̄ssimū ē) postulo, vt si q̄s forte vris iā mētib; isto ilerēte opi
niones p̄phēdistis, si eas rō duellet, si pietas labefactabit, si deniq;
veritas extorq̄bit, nō repugnet, sed ipis dimissis vera ab illo sensa
in animis vris poni sinatis, q̄ Lux mūdi ē, via, veritas ⁊ vita, at
q; oēm hoīem q̄ spūisctō nō restiterit illuminat, oīa q̄q; vtilia edo
cet ad salutē. **ÆTHIO**pas libycos q̄s p̄mos et terra fuisse geni
tos fabulant, tāte in Deos pietatis atq; religionis extitisse fama ē
vt apud oēs gētes Æthiopū sacra D̄s admodū grata eē vulga
rissimū fuerit. Quāob̄re antiq̄ssimi ⁊ excellētissimi Æcoꝝ Poetæ
Jouē reliq; vna Deos introducūt in Æthiopā, tū ad sacra que
eis de morte fiebāt, tū ad odorū suauitatē p̄migrātes. Cui⁹ q̄dē insi
gnis ⁊ rarissime erga Deos pietatis p̄miū illud tulisse eos asserūt
q̄ nūq; ab externis Regib; subacti sp̄ liberi p̄māsere. Labyses nāq;
maximis virib; illos aggressus ⁊ exercitū amisit, ⁊ ipse periculum
subyt vite Semitamis etiā q̄ ⁊ p̄sily magnitudine ⁊ rez gestaz fa
ma excellebat, quū Æthiopiā intrasset desperatōe rez subito absces
sit Hercules q̄q; ac Dionysi⁹ vniue so pagrato orbe solos Æthio
pas, quū p̄ptereoz in Deos cultū, tū qz inerpugnabiles videbāt,
intactos reliq̄re. At vos religiosissimi ⁊ iuuictissimi Germani au
dite quō in oīb; Æthiopas vel supastis, vel equastis. Nī q̄d ad re
ligionē attinet lōge in vobis maior, lōge sanctior sp̄ fuit. **Historias**

labefactabit
sensu

veteres et antiqua illa tempora recolat? quod Jobu suu Deus Opt. ad sa-
nandos mortales, nodu miserat, nodu coelestes orbes diuinu illu
roze sparserat, nodu terram germinauerat Seruatore. Luc Ae-
thiopes euauerunt i cogitationibus suis et obscuratu est insipies cor
eoz. Diceres. n. se esse sapientes et religiosos, stulti atqz supstitiosi
facti sunt, et mutauerunt gliaz incorruptibilis Dei i similitudine ima-
ginis corruptibilis hois et volucru et quadrupedu et serpenti. Vos
aut inuisibilia Dei peae q facta sunt ita conspexistis, vt sempiterna
atqz infinita eius virtute ac Diuinitate purioribus mentis vestrae
oculis intueremini. Na etsi aliqz apud vos Deoz simulachra videret
semp tñ nec cohibere parietibus Deu, neqz in vlla huani oris spem
assimilare ex magnitudine coelestiu arbitrabamini. Hac ob vraz de
Diuinis religiosissima opinionone credideri ego munus illud vobis a
Deo Max. concessuz, vt externi Reges et peregrina arma vel nuqz
Germania inuaserint, vl si ea aggredi libuisset, nuqz victoria repor-
tauerint. Atqz vt no paucos omittam Barbaros Reges potētissi-
mos q quu alia Regna et Impia subegissent, Germanos attingere
no sunt ausi, Romani tñ Principes testes erunt. Nonne Julius Ce-
sar, Tyberius et Vespasianus, nationem Germanicam taqz huanis viri-
bus insuperabilem reformidarunt? Nonne Octauiani fortissimae legiones
q reliquu orbem ad ortu vsqz Solis pdomuerat a maioribus nris fū-
dit? delectae sunt? Hoc illis suae i Deu caerimoniae, atqz religiosi ri-
tus pstitere qb? pfecto et i ipso armorum strepitu ita pie vti sunt, vt
neqz Ducibus, neqz Regibus aiaduerrere, aut vincere queqz, sed nec
obseruare qde licuerit, veru h ipsis solu Sacerdotibus pmissum sit,
no qsi in poenam, nec Ducis iussu, s; velut Deo ipante que adesse bell-
lantibus crediderunt. Adde q vbi de maioribus rebus psultare operep-
cui durissent, conuenientibus oibus atqz vt armatae turbae placuisset co-
sidentibus, astate et Principe, vl Rege silentiu p Sacerdotes qb? tu et
coercendi ius erat ipabat. Hi fuerunt antiq Germaniae mores, haec
sanctissimae leges, haec igenita pijs mentibus i Deu et sacerdotes re-
uerentia. Quae quu bene et laudabiliter a maioribus instituta atqz ob-
seruata fuerit, cur no puati singulis publice vniuersi ea attendere
(sicut tñ fecistis semp) atqz imitari debeat? Immo cur no p excel-
lentioribus liberalitatibus diuine in vos beneficij religiosum cultu et sa-
cros ritus augeat? Christus. n. Deus noster q debito Ade soluto capti-
ui redemit gen? huani, illo vos ampliori, et gloriosiori munere il-
lustrare voluit, vt Barbariem exueret, et Romanorum ad vos trans-
ferret imperiu. Christu igit et eius Christos sacerdotes honorari a
vobis oportet, et pietissime et religiosissime, qppe q p ipsius sacerdo-
te summu Iesu Illustrissimi atqz potētissimi effecti estis, tñ atqz
p genitoribus nris (q sacerdotes qz marie reuerentibus) clariores, q

to illi ceteras nationes, fortitudie, victorijs, triūphisq; superat.
Quod si apud ipsos illos maiores nros in tanta audacia, ac temeritate
alijs prupisset, vt sacerdotes cēseret coercedi, atq; silētiū idicēdi
authoritate pūados, et sic illos inhonorabiles, et cōreptibiles redde
re studuisset (vos alloqr o viri Germani) nōne istū tāq; patriarū
legū trāsgressore, pacisq; et religiōis euersore, statū (q̄ tūcerāt in im
pios supplicia p̄stituta) ceno ac palude iūiecta insup crate meris
sent, vlt' arboze suspēdissent? Atq; nolo ego vos tātopere desēuire,
tametsi imanius hoīs scel' vobis pponā, Martinū Luterū vice
licet, addere ipsi' iūignes titulos, nisi eū satis notū vbiq; gentiū
scire, Sed tū hūc hoīem video libris q̄busdā edit' manu, pede, li
gua, oīq; potētia conari, Sacerdotale ordinē oīb' qdē inuisum
et ignominiosum facere, Vos aut' Principes Germanos Regali
Sacerdotio infensos reddere, vt quū ipse Sacerdotij existima
tionē, et authoritatē in p̄senti minuerit, suāq; (id qd maxie affectat)
auferit, tū vos, filiosq; vros p oē tēp' ppetua gl'ia spoliēt. Quā
ppter obsecro vos p̄ Jesum Christū Hospitatorē nrm sic paulo
familiari' Martinū iterrogetis, Utrū te Germanū et amicū, an
exterū et hostē existimare debeim' Germanū, et amicū videlicet.
Cur ego antiquos Germanie mores, Cur patrias leges, Cur ma
iorū iūstituta labefactare p̄tēdis? Cur antiquā obseruatā quā Ger
mana natio erga falsos Deos eorūq; Deorū Sacerdotes olim ha
buit, tu nos erga Deū verū, eiusq; Dei vicarios Petri successores
habere nō sinis? Utrū hoc amici an hostilis aī est? Uide poti' ne
exter' et hostis sis, Germanū ho, et amicū te fingas. Dicit fortasse
(vt ē vir solertissim') qd qm̄ inuitat', Heremitarū vitā p̄fessus est
et Christū pauperē ē secut', illū tūc Euāgelicū Ensem accēpit, q̄
p̄ veritate aduersus parētes, et patriā inimicos domesticos dimi
caret. Atq; ita dū Principū et Populorū fauorib' cōtra veritatē se
tutabit, idēq; ipse trās fuga, et hostis Patrie aduersus nationem
Germanicā solo veritat' noīe se armabit, amicū et inimicū se (vt li
buerit) faciet, neq; vos vltra loq; p̄mittēs spiritali gladio verbi
Dei terreat oēs, et effugabit. P̄dico tū vob' ego viri Germani,
si istis vos captiūculis irretiri sinatis, atq; illū vt suo capiti se
derit sacraz l'rarū sena trahētē audiatis, p̄dico inq; itez flens, ac
dolēs, tū intra vros fines exuscitādū icendū, vt laeuēte framea
diuinæ irē, in detrimētū qdē certissimū vre gl'ie, s; et in maximū vni
uersē salut' piculū sitis v̄turi iniamq; illa p̄baturi. Oīa p̄spera
euenire Deū, ac Diuina sequētib', aduersa spernētib'. Tūc demū a
more erga hāc rēpublicā meū apte cognosceris, Martinūq; nul
lā Germanicē nobilitat' rōnē habuisse nullā dignitat' maior, ul'
lā futurē apud posteros gl'ie intelliget'. Sed qm̄ (vt aūt) Germani su
A iij

no fidelis ar
atq; fuit suo principi

re ppiquit e, vivere q amore, q obfuatia suu ppu muncipiū Cluie
tebergā z Principē frederici psequat, z qtu postea totā puticiā
diligat peditore. Religiosissimū nāq; hic Princeps celeberrimū
Clutteberge tēplū extruxit, i q nō paucas beatorū reliqas ex mul
tis qstas regionib⁹ honestissime collocavit. Quas vt maiori cū
leticia z gratulatione iuiserēt oēs atq; venerarēt, egit Dux Pier
tissim⁹. q spiritualib⁹ largitionib⁹ (q idulgetiē nūcupāt) a Roma
ni Potificis legato liberalissime pcessis icitati ppli tertia luce So
lis, quā Dnīcā vocāt a glīosissimo resurrectionis Christi triūpho
ad h tēplū sc̄tis oib⁹ dicatū cōcurrerēt. Uidēs aut prudētissim⁹
ille Antistes ppēsissimā i diuinū cultū Principis mētē, singulari
qdā benignitate cētū dies hoz celestū munerū illis oib⁹ elargi
tus ē q p tali actāto Duce cōseruādo ad Opt. Deū pces effunde
rēt. At Martin⁹ dū spiritualia hęc dona vilissima quepiā, neq; (vt
suo vō vtat) meritoria, neq; vtilia, sed plerūq; nocētissima eē cō
tēdit, z patrię religionē artiguit, z Principis icolumitatē iuisant
h̄z. Neq; eī fieri pot vt ppl's q hmōi pmy's allect⁹, z sacrū Pha
nū iuisere, z a Deo maximo Ducibona p̄cari p̄sueuerat, ex his no
uis opinionib⁹ nō p̄turbeſ, tātūq; pculdubio a cerimonijs z sup
plicatiōib⁹ abſtinebit qstū sibi min⁹ bñ p̄sultū iri, aut credit aut
hesitabit. Que oīa quū acute Luter⁹ p̄uiderit, nō ē q se vllō vnq;
pacto excusare queat, qn ppriā laudē, z glīaz quā ex his nouitati
b⁹ aucupari videt patrię z Principis charitati p̄posuerit. Eōjce
re hīc itaq; potest q is q charissimā patriā z Religiosissimū Du
cē (qz altera natura oib⁹ hoīb⁹, alter lex cuiq; patria z civilis cō
iunctio cōciliat) p̄re sua cupiditate noue glīe i spiritales iacturas
ac turpē ifamiā vocat, nūq; vos remotiores plur⁹ estimabit. Nā
si i p̄po municipio i grat⁹ ē z mal⁹, quō i p̄uicia grat⁹ z bon⁹ esse
poterit? Multa hic p̄tereo p̄sulto q qm ad vram laudē z glīam
ptinere videt alio loco a me dicenda sunt, nūc ad magis necessa
ria festinat oratio. Qd̄ igit hęc q scripsit Luter⁹ nobilitatē Ser
manicā minime deceat satis i p̄sentia vos itellerisse arbitror, nūc
qstū a philosopho aliena sunt audiatis. Difficillimā hāc nob⁹ p̄
te futura Principes aptissime video, qn qdē siue de philosophia q
de vita z morib⁹ tractat, siue q i cōtēplatione rerū cognitioneq;
p̄sistit, loq; voluero, reclamātē semp Martinū audia. Quid mi
hi cū philosophia? Nōne Aristotelē i script⁹ meis philosophū
isipietē appellauī, i ethicis fabulātē, z Philosophiā ipam Theo
logiē pestē? Quid igit mihi cū Philosophia? Nihil Mariane
mi (vt arbitror) q ita imoderate, z iuerecūde scribas, vt Philoso
phiā ipam, ideo spreuisse videar⁹, qsi vehemētē hāc tuā, ac ferocē
naturā, ab hac morū magistra corrigi vnq; posse desperares. Sz
lati puer ego legerā ipostā nobis a natura p̄sonā magnā cū ee

ad dōctōrē z vrbē
appellat vā fac
p̄p̄te v #

cellētia, p̄stātiaq; aiantū reliq; dātāsq; cōstātie, moderatiōis,
 tēperantię, verecūdię, pres, ita q; decoꝝ quoddā i vita elucere de
 beat, qđ moueat approbationē eoz, qđ cū vniū moderatione di
 ctōꝝ oīm, atq; factōꝝ. Hoꝝ aut oīm disciplina ab indagatrice p̄
 tutū atq; vitiōꝝ expultrice Philosophia petēda est. Quā q̄ neg
 lēxerit, illud etiā decoꝝ oīno p̄tinet qđ hō a ceteris aiantib; differt
 sicq; hoīez exut; brutū euadat aīal necesse ē. Videte igit viri Ger
 mani si Luter; Ethicē spernit, qđ vobis sit de illo sentiēdū. At
 si se illi; cultōꝝ faciat i terrogetis quā sectā potissimū delegerit,
 Academicā ne an Peripateticā, an Stoicā, an Lyrenaicā, an
 Elyacam, an Megaricā, an quācūq; aliā. Sed q̄ Peripateticos
 ridet, Christianūq; se dicit esse nō Pythagoricū, oēs (credo) alias
 scholas nihil ip̄det, nisi forte Lynic; malit haberi, qđ oēs, z puos
 z magnos, latratu terreat, morsu dilaniet, ac p̄ totā iā Romā, at
 q; Italiā dētib; ambulet. Opinoꝝ ego illū eappter nō Lanē mō
 sed z magnū Lanē, imo z Cerberū facile videri posse, cui nō sat
 fuerit i viuos genuinū exercere, nisi z mortuis etiā adlatraret. vo
 luisse ego pot; voluissent z meū boni oēs te mag; pythagoricū
 exhibuisses Martie, z p̄ silētū loq; z scribere didicisses Sic nāq;
 i silētio, z spe, teste Esaiā, fortitudo tua nūcēt. sic te i l̄rario ocio
 trāquillā ducētē vitā, nemo accusaret, nemo dānaret, sic Pytha
 gorie; z christian; melioꝝ viderer; z esses. Nūc vero qm̄, vt alter
 Delubuzites apđ factissimū Job, Antioꝝes floccificiēs noua
 tua sciētia ondere voluisti, ac tanq; smomb; plen; esses, z de vte
 ri tui spūs coartaret, veterq; tu; qđ mustū eēt absq; spiraculo, qđ
 lagūculas nouas dirrupit, eloquētię tue miraculo terrere hoīes
 credidisti, qm̄ i q; nō potuisti i loquēdo spm̄ tuū cohibere (vt Sa
 lomō dicit) iccirco sicut vrb; patēs, z absq; mutoꝝ ābitu fact; es
 iccirco acusat; z merito p̄denat; q̄tē n̄ iueni; iccirco neq; pytha
 gorie; neq; bon; Christian; habit; es, nec vnq; nisi taceas z rest,
 piscas habebes. Vidisti p̄cipes q̄tū iū audaculo hoī, cui certe
 pl; potētię aut min; ai debuerat p̄tigisse, obfuerit, philosophię
 moral; z pythagoricę modestię p̄tēpt; nūc q; i grate reliquā phi
 losophiā Theologię pestē appellet itēdite. Atq; vt cognoscatis
 q; pie z amice cū illo agere velis diuū Augustinū, a q̄ se Augusti
 nianū vocat sciscitaboz, i ficiat ne, an reficiat, phiā Theologū, Et
 qm̄ scitissim; z eruditissim; Pōrifex oēs sciētias nouerat atq; fere
 de oīb; scripsit nolo ex eis mihi opusculis respōdeat i qđ; fortall;
 phię moꝝe gessisse videat sed ex illis ipsis q̄ vt sacre l̄re itelligat cō
 posuit, qđ sic null; calūnię loc; def. Ex scdo igr; de doctrina xp̄iana
 r̄nder nālū rez ignorātiā vt aiantū, herbar; z lapidū, diuinōꝝ li
 broꝝ cognitiōē q; plurimū ip̄edire. Nā q̄ serpēt; naturā ignorat
 quō sensuz qđ Dñs iubet prudētēs nos eē sicut serpētēs itelliget;

H. J. b. m. 10. l. 10
 ad h. l. signum

Esaię. xxx.

Compar. Rehm
 Job. xxxi.

Prover. xxv.

Augustinus.

Job. xl.

Gregorius.
Amos. v.

Dionysius

Canticor. ij.
Judic. xv.

Sancti Danielis

Multa ibidem alia exempla legunt, quibus Doctor brissim⁹ pbat natu-
 rale phi⁹iam, mathematicamq; Theologis q; maxime necessariam. Et
 ut clarioza ista reddamus. q; nā Astronomiē expers tm̄ sibi arri-
 get ut illud patiētissimi Job se posse explicare p̄cedat. Qui facit
 Arctuz, z Oriōna, z Hyadas, z interiora austri Magn⁹ Gregori-
 us in moralib; p̄mōstratos his stellis martyres bonis rōib; docu-
 it, s; pri⁹ coelestes mor⁹ vigilātissim⁹ pastor p̄tēplat⁹ ē. Amos p̄-
 phetā imitat⁹. q; r̄ipe pastor licet r̄ustic⁹, cū Deo loq; meruit, tm̄
 dū gregi inuigilat coelū aliqñ intuet, Armaturq; auro circūspicit
 Oriōna. Quid nūerādi sciētā aduocet. Omittā Platonē in Epi-
 nomide q; hoiez illū censet optimū atq; sapientissimū q; numeros
 noscet, Nō adducā Babylonios q; eū dicebāt oīa scire q; numerā-
 re didicisset. Isti⁹ em̄ artis finē statuebāt ad occultoz oīm, ac di-
 uinoz maxime cognitōem p̄ringere. Ad nr̄a veniā z vno tm̄ Chri-
 stianē legis exēplo ostēdā qd̄ dico Quo nāq; pacto sine Arithme-
 tica magnū illud sapiētē diuinē secretū q; aduertere poterit, qd̄
 in quinq; genario P̄thecosstes nūero absconditū, neq; Arri⁹, neq;
 Macedoni⁹, neq; Nestori⁹, neq; incōstātes Greci, adhuc p̄spice-
 re potuerūt. Id vō ē, Sp̄s̄ctm̄ Deū, iccirco quinq; gesimo die m̄-
 sum ut a P̄re z filio illū p̄cedere, claris agnoscerem⁹ indicijs Di-
 uinas em̄ p̄sonas circūl⁹ cōparari Ariopagita Dionysius testabat
 quom̄ sic de Sp̄s̄cti maiestate in amatorijs dec̄taret. Diuinus
 amor circulus ē bon⁹ a bono in bonū p̄petuo reuolutus. Sic etiā
 Xenophanes, sic Sarzaceni, sic alij ex nr̄is, p̄pter infinitōis simi-
 tudinē Deū circulū appellarūt. Arithmetici aut̄ Uiginti q; q; cir-
 cularē numerū ideo cēsent, q; ex q; nario in circuli morē multiplicet.
 quū ab eodē, p̄ idēmet, redeat ad idē, dū q; nq;es q; nq; viginti q; q;
 parturiūt. Unus ergo quinq; genari⁹ dū ex his viginti q; q; p̄ficitur
 duos in se circulos p̄tinet, z Sp̄s̄ctis quinq; gesimo die missus est
 q̄st̄ ex duob; circūl⁹, ut suā eternā p̄cessionē q; in hac missione clar-
 dif ex duob; p̄sonis diuinis, z p̄re z filio, tāq; ab vno tm̄ p̄ncipio
 nō duob; eē p̄p̄deres. Auxilio itaq; Arithmetice Sp̄s̄ctm̄ infi-
 nitū circulū ex duob; imēs, z incōphēsilib; circūl⁹ emanare co-
 gnoui. Vltis aut̄ de naturalib; nōnihil breuiter afferam⁹. Quis
 p̄ vulpes q; in Laticis spōsa capi iubet q; vineas demoliant, z ad
 q; iūctas caudas alligat⁹ facit⁹ Samson Philistinorū segetes cō-
 cremavit, q; in quā p̄ hęc aīalia p̄signari hereticos diceret, nisi qui
 apud Philosophos, ingeniosas q; dē, s; fraudulētās z recta nūq;
 via incedētes vulpes legisset. Quis in Leone de tribu Juda Chri-
 stū, at in Leone rugiēte Lacodemōnē videat, nisi q; p̄trarias in Le-
 one affectōes ispererit, z aliqñ a phis distinguere didicerit. Quis
 apud Prophetā Daniēlē Persaz regē Dariū p̄ Arietē, Alexādrūz

vero Macedonē p hircū mōstrari nesciat. Qua tñ rōe, qua silite
dine, si cognouisse libeat, hoz naturaz aialiū cū Philosophis rima
ri necesse ē, atq; tūc maxime (Licet Martin^o succēseat) Peripateti
cis vti distinctōibz, quū apud Mosen hirc^o ille pctā ppli portās
in solitudine Chriſtū ostēderit, q̄ pctū nō fecit, et in cui^o ore nūq; **Leuitici. xvi.**
dol^o inuēt^o est, h̄ ho apud Danielē, et supbissimū, et violētissimū ty
rānū p mōstrauerit. S; qm̄ Daniel pphete mētio facta ē, vni dicā
ne memoria excidat, religiosuz istū et sanctū hoīem Martinū, ois
glie p̄ptore, nō parū apud modestos viros maculā p̄traxisse,
dū in fronte opusculoz suoz excudi Epistolā passus ē incerti au
thoris in q̄ se velut Danielē quēdā a Chriſto missum, a pleriq; ex
istimari et legit, et nō erubuit, nō abradi, nō tolli, eā papyrātē (vt
isti dicūt) vanitatē, tātē inuerecūdiē, tātē arrogātiē, iussit Ego autē
q̄ Luterz magnificatio, vt oīno eē aliqd illi cū Daniele p̄cedā. offer
rē ipi et affectis suis, an forte Daniel Martinū suū in ariete illo p̄
cognouerit. Nam si teste Augustino varia noīm significatio p̄ lin
guarū varietate sanctaz l̄raz cognitionē aperit, cur nō Luteri se
ctatores si nō ipm̄ Danielē quēdā facere p̄nt, saltē a Daniele p̄uisuz
obtimeāt, qn̄qdē Itali lingua h̄nacula Arietes Martinos appel
lēt. Gratulent^o itaq; Martino, Martino applaudāt, Martinū
exaltēt, et vt his p̄rimis ludis agonaliū Romē vidim^o, Arietem
triūphali curru iponāt et euge io, Jo euge, p̄clamēt Unū tñ (credo)
Martinali huic triūpho obstabit, q̄ licet Martin^o Martis dec^o
opinacionū suaz cornibz feriat, et a verme illo capiti ex citem ad pu
gnā, licet inquā magnific^o et sublimis appareat, veniet hirc^o et ei^o
cornua p̄ringet, ad terrā p̄sternet, p̄culcabitq; imo iā vicit hircus
vicit Chriſt^o et p̄ suū vicariū isti^o dogmata explosit atq; dānauit,
Uez vñ discessit oratio reuertat. Nōne ex his q̄ adduxim^o ap̄issi
me p̄stat, et Philosophiā, et Mathematicā, multis modis eē illis
necessariā q̄ ad verā diuinaz l̄raz sciētā puenire desyderāt. Cur er
go illā Martin^o theologie pestē vocat. Quid si et ipa ex his irrita
ea sic m̄deret. Tu tu Martine, tu vere Theologie pestis, tu fami
lie Augustiniane labes, tu Germaniē clades, Tu Chriſtiane reipub
lice venenū, Tu nō mō morbida ouis, verū et morbosus aries, toti
gregi tabificū virus instillas. Cur sine me; cimbe auxilio imensum
diuinę sapiētie pelag^o ingredi, aut in coelū sine p̄nis euolare p̄su
mis. An te fortassis arietē illū coelestē facies, q̄ Hellen et Phyrū p̄
mare vectauit, ac demū p̄ poetas illat^o Coelo et martis dom^o effec
tus maximū æq̄noctū circulū pingit, atq; ideo tu etiā q̄ audacissi
me et liberrime, p̄ sacra volumina euagari velis sine ductore, sine ma
gistro, tuis tātū cornibz, tuo capite filius. Nō sic decet, nō, Ad hec
p̄fecto nescirē ego p̄ Lutero m̄dere, S; q̄ sibi nō solū p̄hos, veruz
B i.

iprobet

Augustinus

et oēs sectas, oēs ordines, oēs familias infensas reddat q̄ terras, et
 coelū extra se accēdat, attēdite (q̄so) qua moderatiōe vn̄ extra om̄es
 iste loq̄tur, Om̄es inq̄t scholastici Theologi in errorē lapsi s̄t, atq̄
 alijs vertiginū, ac turbinū cā fuere q̄ pia q̄dā simplicitate (vt erāt
 humiles sensu) Aristotelē seq̄ voluerint, qm̄ illū videbāt ab indoc
 tis, et Chriſtū ignorātibz, in tāta auctoritatis veneratiōe haberi, et sic
 qm̄ scholastica Theologia inceperat, Theologia crucis euacuata est
 atq̄ om̄ia plane puerſa. Et indignati p̄hibene inquit Martin̄
 ne errores sui dephendant, alijsq̄ caliginē opacaz, ac tenebrosissim̄
 mas tenebras offundat, impia q̄dā duplicitate (vt ē sup̄ et altus
 sensu) Aristotelē irridet et stemnit, qm̄ eū videt et inuidet, a doctissi
 mis viris et Chriſtū vere sciētibz, vt ingēs ac illustre dei et nature do
 nū in honore haberi, et sic theologiā scholasticaz noū iste Borgias
 euerſur̄. Theologiā q̄dē crucis, et Paulinā p̄mittit, mor̄ tñ Mar
 tinianā, nescio ne chronicā an fabulā exhibitur̄, cuī actū vltimū
 decepti spectatores eribilet. Interim tñ dū mimi saltāt, et scena ri
 det, gliosus hic vir q̄ plausum expectat insolēter fastidit oēs, Tho
 mā, Bonauenturā, magnū Albertū, Alexādz Alesanuz, Scotum
 Aegidiū, Frānciscū Myronēsem, Thomā Argētīnēsem, Augusti
 nū Anconitanū, Antoninū, Capreolū, atq̄ etiā sercētos tales, Il
 lutores, scholasticos, Chriſtū nesciētes, mudū sapiētes, theologiae
 crucis euacuatores, errorū seminatores appellat. O coelum, o diuini
 o celestes mētes, cur tādiu hoīes in tanto errore versari estis passie
 cur nouū hūc Heliu Buzitē nō multo antea nobis tribuistis, q̄ se
 niorū ignoratiā detegeret? O stultos nobiscū vna patres, auos, ma
 ioresq̄ n̄ros, q̄ Thome pbare modestiā, laudare pietatē, nūq̄ defati
 gati sunt. falso ḡ ille n̄r̄ theologie splendor ab igeniosissimis et eru
 ditissimis viris nūcupat. falso Paulinā sapiētiā vel Pauli ip̄i te
 stimonio q̄tū mortali hoī dat abūdātissime credit hāuisse, falso
 illū chriſt̄ de rebz diuinis bñ scripsisse testabat. Quē q̄ secut̄ est (ec
 clesia teste) nūq̄ a veritatis calle deuiauit, at q̄ impugnavit sp̄ fuit
 de veritate suspect̄. Quē, s̄ ne in meos pp̄sior videar, trāseam̄ ad
 suos, Aegidiū romanū, Augustinū anchonitanū, Thomā argen
 tinēsem, Augustiniani ordinis colūnas, cur non reuerabat̄ et cur et
 illos pari ipudētia, s̄ maiori crudelitate p̄tēnit? An nō saltē dome
 sticos, carnē pp̄riā, parētes piētissimos amare, fouere, et veritati de
 buerat? S̄ forsan oē illoz nomē extinctū velle. vt ip̄e p̄mas ho
 noris, et gl̄ie p̄tes furari posset et rape. Hinc etiā factuz est vt solem
 Germanie Albertū magnū cuī monumētis nō min̄ q̄ cesarū tri
 umphis patria n̄ra sup̄bit, et clarū illuxisse, et suos p̄ totū orbem ra
 disse claz igra dios expandisse ingrātū habebat. Hos om̄es dū impatientissime
 sibi p̄ferri dolet, impudentissimis verbis, vaferrimisq̄ commentis

Albertus illu
 risse claz igra
 cum h̄z

nitit, illoꝝ decus ⁊ gloriã maculare. Errauerũt inq̃t offiẽs, at non
ego. Decepti sunt oẽs, at nõ ego Veritatẽ ignorauerunt, at nõ ego
Tu ergo Martine diuo Thoma doctior, firmior, atq; solidior
Tu subtilior ⁊ viuacior Scoto. Tu Egidio tuo (imo nõ tuo qui
nullũ habeas) xertior ⁊ exactior. Tu francisco acrior, ⁊ acutior: tu
eruditior, amplior, ⁊ grãdior Alberto. Tu tot millib; theologoꝝ q̃
a trecentis annis floruerẽ, istosq; duces secuti sũt ingeniosior ⁊ pri
dentior. Timeo ego ne Salomon hęc audiens de te dicat, Sapiẽ
tior sibi stult⁹ videt septẽ viris loquẽtib; sentẽtias. Nec indignabe
ris (credo) si stult⁹ aliqñ a Salomone voceris, q̃ teipm stultuz in
tuis libris noĩasti. Aduertite q̃so, q̃ elũbi ⁊ insulla rõne, illustres il
los viros in errorẽ lapsos p̃bet, q̃ Aristotele secuti sint, atq; ideo,
qm̃ ab indoctis ⁊ christũ nesciẽtib; tãti eũ fieri cernerẽt, Quasi nõ
magis, imo certissime eas solas ob causas id egerint, vt inuisibilis
dei p̃ ea q̃ facta sunt, itellecta aspicerẽt, vt naturalũ rez vires edo
cti, diuina mysteria ⁊ secretissima simbola penetrarent, vt illa q̃ fi
dei nrẽ sunt ⁊ humani robur igenij superãt, neq; impossibilia eẽ, ne
q; rõni ⁊ lumini intellect⁹ repugnare mõstrarẽt, vt nõ indoctos, s;̃
doctissimos ⁊ acutissimos viros, diuine sapiẽtiẽ tradicẽtes, phie
ministerio ⁊ eoz pprio mucrone p̃foderẽt. Possem nũc mille mor
dis h̃ ostẽdere, s;̃ vt vñs aurib; parcam, sat sit rez capita terigisse
Uez, esto res ambigua, vosq; germani p̃ncipes in hac cã iudices
p̃stituamini. Putetis at h̃ añ vos stare aplissimos istos viros q̃ in
tegerime vite exẽplis ⁊ grauissimis doctriãz monumẽtis maxima
Christianis popul; bñficia p̃tulere, sicq; illos p̃tra Martini auda
ciã resistẽtes audiat. Nos o p̃ncipes q̃ iã trecentos annos phianã
theologiẽ ancillari coegim⁹, q̃q; oẽm hũanũ intellectũ in obseq̃uz
christi captiuũ facere laborauim⁹, ⁊ sacraz lrãz ⁊ antiquoꝝ patrum
auctoritatẽ sectati sum⁹, sensum christi credim⁹ nos habere, Testis
est eoz q̃ scripsim⁹ pieras ⁊ religio, q̃ ad nutriendã ñer christianos
pacẽ valere q̃ plurimũ, Testis est oim nostruz, tã ingens ⁊ ex taz
varijs ordinib; multitudo in hac vna re p̃cors, Testis est Roma
noꝝ pontificũ auctoritas, q̃ nostz hũc scribẽdi morẽ, ⁊ laudauit ⁊
approbauit, nullusq; ex nobis eã ob cãm, aut maiestatis vnq; aut
heresis accersit⁹ est, Testis est postremo christ⁹ ipẽ q̃ laboꝝ nostroz
p̃mia in terris, multiplices honoꝝ titulos ⁊ laudũ insignia elargi
tus est, at in celo triũphũ statuit sempiternũ. Vos mō vt iustũ ⁊
equũ postulare videbit decernatis, Insurgat martin⁹ p̃tra, ac tota
voce, totoq; p̃ctore, q̃ validũ e clamer, pl⁹ ne iste sol⁹, q̃ decẽ mil
lia poterit: pl⁹ ne vni p̃tioso credet; q̃ tot pacific⁹: pl⁹ ipudẽti q̃
secũdis: pl⁹ sup̃to q̃ m̃asuet⁹: pl⁹ p̃cipiti q̃ solidissimis: pl⁹ stulto
q̃ sapiẽtissimis: plus p̃phano q̃ sc̃tissimis: plus ne serpenti q̃ nũc

Prover. xxvi.

B ij.

ex Bassitanay heresum latibulis emergit, ocul' eminentibz, inflato
collo, tumidis cervicibz, totū gen^o humanū (vt quōdā Euā) para
tus inficere, q̄ mitissimis z placidissimis colūbis q̄ ad archā Noe
ad eccliam Christi oleā minerue sacra, z pacē z oēm sapiētā detule
rūt, pēnisqz Phie argētis ad aureū illū pallorem q̄ Dei Maximi
posteriora aspiciunt euolarūt: Absit h̄ a vobis, absit religiosissimi
Principes Sz q̄ magis insolētissimā istū audaciā, ne dicā stultici
am cognoscāt, audite q̄ pacto Aristotelē vilipēdere ausus ē. Infi
piētē Phm illū appellat Doctrinēqz pessimē, atqz vt z ipō supior
videret polliceri nō timuit, q̄ si etas, z ociū supesset nō eū cū Pla
tone, vt Joānes Pic^o Mirādulanus pmiserat, recordaret, sz colo
ribz illū suis pingeret, vt dignus ē pingi. Deus bone, q̄s cachinos
hec s̄ba oibz excusserūt, z nō mō Italis (q̄s nec ridere q̄dē Luter^o
patit) sz z Grecis z sapiētibz z insipientibz, z senibz z pueris. Audis
seris oēs risu maximo z summis plausibz (q̄bz Martini plusqz sto
ica seueritas ignoscet) excepisse, nouā hāc artē pingēdi hoies, cui^o
tū exēplar z archetypū liceret iā intueri Martinū ipm q̄ hūano
capiti, Aspicias aures, Arietis cornua, Tauriqz cervicē iunxerit
pauonis q̄qz pēnas z vulpis pedes z cauda induxerit basilisci. Nā
q̄ aliquā ei^o excusatōem recipe conant, bona illū forte cā p̄motū iū
dicāt, atqz sic ab hūano capite cepisse. Uex dū p̄ nimia supbia, ne
qz pietatis, neqz religionis, neqz modestiē, neqz verecūdiē, neqz pe
riculi cōis rōnē h̄z, neqz in eo qd̄ monet veritatē, neqz in eo qd̄ accu
sat iudiciū seueritatē, p̄tinaciē suē aīponēdā cēset, sz nullū audire,
oēs laceffere, se inuincibilē credere, sibi de sciētia z eloquētia blādiri
vaframētis oibz vti, Christi spōsam, venenatis oculis intueri sati^o
ducit, quin septiforme z ingēs monstrum euaserit, negare nō p̄nt.
Cur nō igit optim^o iste sit alioz pictor, q̄ se ita belle, ita artificiose
pingerit, vt nūqz Zeufis, aut Apelles, tā mirabilē, tā mōstruosaz
imaginē effingerit. Hinc (obsecro) iudicēt oēs q̄ta Martino fides
adhibēda sit in his q̄ Christiana tū pietas z fides iubet, q̄ siq̄dem
ab impio z p̄fido ingenio, multiplici sensu puerse accipi p̄nt, q̄n in
hac tāta luce in tāto ac tā patēti Aristotelē sciētīe cāpo, vbi aprissi
mis rōibz z necessarijs rez notis human^o quincif intellectu, vsqz
adeo p̄caciter insolescat, vt mortales omneis, aut cecos existimet,
aut s̄boz suoz radijs excecāre posse cōfidat. Exclamare nūc o vni
cū Phm, nisi ipē z nomē z inuētozē noīs asp̄naret. Quis s̄o non
credat Martinū, ideo Phm nomē renuere, q̄ videlicet humile sibi
niniū videat, nec Pythagore verecūdā modestiā p̄bet iste, q̄ se s̄o
sapiētē, imo z solū sapiētē putat, ita vt si nūc mensam aureā, aut ex
piscari, aut coelo remitti cōtingeret, illi diuino oraculo dādā q̄ sapi
entia ceteros p̄staret, nō tāta, vt olim inter septē Greciē sapientes

Disquisitione opus esset. Quo itidē factū ē, vt libros suos quos mo-
 destissimis s̄bis pprie laudis ⁊ aliene vitupatiois tanq̄ p̄ciosis la-
 pillis distinguit, ea diligētia typis eneis excudi fecit, vt pulcherri-
 mis glossematib⁹ ⁊ indicib⁹ manuū notul fastidioso lectori cōsule-
 ret, atq̄ ea tm̄ p̄mōstraret, q̄ toti mūdo ip̄i possēt iudicare stulticiā
 Nā sic sp̄ ibi legere est Modestia luteri, Luteri magn⁹ ⁊ christian⁹
 anim⁹, q̄ cādide loq̄t Luter⁹, ⁊ multa de se his s̄lia, At de alijs. Er-
 rant theologo, Nebulones, opiniosi sophiste, beati Thomę teme-
 ritas, fraternalia sunt hec, eloquētia Italica, ac talia mille, Quasi
 paz sit dū paulinā sapiētia, ⁊ euāgelicaz iusticiā pfiteē, stultissime
 se laudare, atq̄ alijs iustissime maledicere, nisi etiā hāc solā ob cau-
 sam se scripsisse oib⁹ inculcasset, vt se (id qd̄ ancie factitat) in vulgi
 vendicet opininē, ceteroz s̄o fame detrahat. Illud aut̄ nō possum
 q̄ maxime nō mirari, cur tantope a phia Martin⁹ abhorreat, qui
 paulo aptius q̄ ars peteret se Ciceronianū insinuare p̄tendit, An
 forte qm̄ legit Hieronymū vapulasse, qz phus eēt, nō ciceronian⁹?
 S̄z facillimū ei fuerit hoc tactū falsuz, amabilissimis ill' suis rōni-
 bus ostēdisse. Dū itaq̄ gladiū spirit⁹ qd̄ est s̄bū dei dextra tenere ar-
 bitrat, ⁊ sinistra gladiū carnis, q̄ est Ciceronis lepos, tāq̄ bellone
 sacerdos i q̄scūq̄ passim irruit, pūctimq̄ ⁊ cesim s̄sans debacchat
 ⁊ furit Petz s̄o aplm̄ q̄ cū oīno pugnare statuit, gladios duos ha-
 bere nō patit, nō q̄ Malchi exēplo aurib⁹ suis q̄s penit⁹ obstruxit
 s̄z q̄ lingue p̄caci ⁊ modice timeat, Qd̄ si saluberrima phie p̄cepta
 sectat⁹, aut tacere didicisset, aut bñ loq̄, oī timore vacu⁹ hūc nūq̄
 labyrinthū intrasset, in q̄ nūc inextricabiles penit⁹ errores errās, q̄
 lōge a sanctaz legū filo incedat, deinceps ostēdem⁹. Venio nūc ad
 splendidissimā illā sacraz lr̄az maiestatē, cui⁹ Martin⁹ iste scriu-
 tator effect⁹ dū male sanos temerarie mētis oculos, æmulatiōisq̄
 et sup̄bie, lippitudinib⁹ hebetatos in lucidissimū globū defigere nō
 reformidat a tāta glia opp̄ssus ⁊ obcecatus est. In magnis nāq̄ ⁊
 mirabilib⁹ sup̄ se ambulās, atq̄ plus sape volēs q̄ opteat, neq̄ lo-
 quēdi tēp⁹ cognouit, neq̄ s̄bis suis tēperamētū aliqd̄ potuit adhi-
 bere. S̄z anteq̄ manifestissimis id rōib⁹ pbē, obsecro vos illustris-
 simi p̄ncipes ne illud a me erigatis vt singillatim oīa istius vesane
 dicta p̄censeā, quū neq̄ memoria p̄seq̄, neq̄ orōne p̄plecti possim.
 S̄z sat̄ sit genera ip̄a breuit̄ attigisse, vt ex paucis q̄ dicaz, infinita alia
 q̄ subtricebo crimina pp̄edatis. Age s̄o id p̄mū videam⁹ q̄ mode-
 stia Romā, verā Babilonē appellet, p̄mosq̄ in ecclia ⁊ pueros et
 effceminatos atq̄ tyrānos. An h̄ forte docuit sapiētia illa q̄ diuini-
 tus data (teste Jacobo ap̄lo) p̄mū qd̄ pudica est, deinde pacifica ⁊
 modesta, an magis altera q̄ apud eūdē nō descēdēs a patre luminū
 s̄z terrena, aialis, diabolica nūcupat. S̄z mihi hec dicēti noui q̄p̄

B ii.

*De Roma fal
appellat*

plam illucet, Romam fortassis Babylonem ab illo dici quam quam se
 alterum Danielē existimari velit uenientissimum fore arbitrat, ut se
 niores ipse et presbyteros, aliqui iudicet qui populum regere uidebant
 Verum si nunc hic Daniel a Deo missus instauratur est omnia, cur non
 Romam Babylonem alteram accedit ut iam impietissimo opus se accin
 gat? Principem (dicit) timeo. At regem Daniel alter ille non timuit
 Ignem formido. At fornacem ardentem innocens ille non formidauit.
 Leonis potentia terreor. At cur tu Leonis benignissimi et clemen
 tissimi mansuetudine terrearis, quam Leonum ille multorum rabie, denti
 busque terreri non potuit? Uidetis itaque non eam ob rem Danielis no
 me istius placere quod ab illo res optime gestas imitari uelit, sed quia
 titulo Prophete gaudeat, qui sic illam Hieronymi sententiam ei aptissi
 me uenire non dubitemus. Ceteros (inquit) scrutans historias inueni
 re non possum aliquos alios scidisse ecclesiam et de domo Domini popu
 los seduxisse propter eos qui sacerdotes a Deo positi fuerant et Prophe
 te id est speculatores. Isti ergo uertuntur in laqueum tortuosum in om
 nibus locis ponentes scandalum. Ne igitur obicere quis posset Luterum
 ab antiquo schismaticorum nobilitate et gloria degenerasse, et sacerdotem
 et prophetam omnino sic se uoluit exhibere. Dum tamen admirabile illam Danie
 lis modestiam et mansuetudinem, erga Nabuchodonosora superbissimum
 et sceleratissimum tyrannum intuent multi, quod prudentia ex belua
 factus hominem usus sit, quod lenitate, quod reuerentia et si ei Diuina
 auctoritas deesset, non tamen possent eum non a deo missum existimare. At
 protra quam Martini modestiam, petulantiamque aduersus regale Sa
 cerdotium attendunt, non in eam quod sententiam adduci non possunt, quam illam
 firmissime teneant sub ouis veste truculentissimam feram uiuere, quam cor
 nibus arietis, dentibus leuiens et mactare querat et perdere, atque etiam
 falsum Prophetam (et quod totus reclamaret orbis) diaboli nun
 cium et antichristum. Esto namque Sacerdotes ab illo antiquo clarissimorum
 sortum, morumque sanctissimorum tenore defecerint. Esto (licet Solo
 mon non sentiat) hoc sit sub Sole nouum uiuendi genus, priora que
 tempora meliora fuerint ut morosi Senes et stultus quisque causatur
 Esto nunc primum iuxta prophetam, Dominus de celo prospiciat ut uideat si
 est intelliges, aut requires Deum, omnesque declinauerunt, simul inutiles
 facti sunt, nec sit qui faciat bonum, nec usque ad unum. Esto inquam tan
 dem sit Roma peccatrix, sit misera, sit adultera. Non tamen debuerat
 Martinus primus in eam lapidem mittere, nisi forte fortuna se in
 nocentem et sine peccato dicat, atque seipsum seducens mendacem fa
 ciat Deum, Quod tamen si fuerit auisus, ut multa alia noua super
 benimis et intemperater inuexit, Inclinatam tamen Seruatores
 nostram aspiciat, qui digito scribens in terra, in terra inquam bona
 et molli non in durissimis lapidibus Moyses, fraterne illum cha

Hierony.

Eccli. i. 2. vii.

Psalmo. xiiij

Joannis. viij.

Primæ.

Joannis. i.

nitatis admonet, atq; illud Hieremie suggerit. Audiuim⁹ super **Diere. xlviiij**
biam istius. Superbus est valde Sublimitatē eius z arrogantia
z supbia z altitudinē cordis eius ego scio, dicit Dñs. Qd si Pha
riseis oib⁹ durior iste z obstinatioz, nec pccōz suoz memoria nec
futuri supplicij pminatiōe terretur, vos saltē principes z populi
Germani quib⁹ iusta semp z equa placuere, sicut boni architecto
res faciatis (rogo) q̄ quū discernere volūt, rectū sit aliqd, nec ne,
Amussi vtūtur, ita z vos decretis z legib⁹ q̄ in his causis regula
sunt ppendite (queso) scripserit ne Luterus vt vir q̄ Diuiniis lit
teris z maiorz institutis obtēperaret, an potius vt monstrū aliqd
virtuti obtrectans qd hoies atq; Deū p nihilo haberet. Rē vero
fuisse ex ipsis sanctissimis Decretis intelligite, q̄ filios, discipu
los z oīno inferiores docent, quo nā pacto spiritales patres, ma
gistros atq; superiores corrigere debeant. Recita nobis Decreta
DECRETA. Audistis nullo mō inferiorib⁹ cōcedi vt aliqua
temeritate ad superiorz vitā, nō tm̄ djudicandā, sed nec saltē te
mūter rephēdēdā, psiliant Quare ne charitatē forte Martin⁹
in causam adducat, memineritis docuisse Paulū charitatē patiē
tem esse, benignā, nō ambitiosam z quē minime irritetur. Legat⁹
igif Martin⁹ libellos z quū luce meridiana clari⁹ videbitis illū
ex his q̄ (vt ipse fatetur) ad eū nulla ratione ptinebāt. impatiētissi
me irritatū, z subinde ambitiosissime locutū, atq; indēmētissime
imo z furiosissime, agitatū, iudicetis tandē nō charitat⁹ ardore, s^z
ignita supbissime cuiusdā temeritatis face succensum in has repre
hēssiones z puitia z vesaniā, prupisse. Qd si delicatissimū illi⁹ ce
rebrū eousq; calore z siccitate feruescat vt eā (quā obūcit) nois ro
mani graueolētā (nescio an vult fact⁹) ferre nō possit, cur nō po
t⁹, orationū sc̄taz suauissimis odorib⁹ eā ppellere p̄tēdebat? Sic
nāq; i aurea cordis sui acerra Thus masculū z odoratissima aro
mata viuis dedisset charitatis fraternę carbonib⁹ adolēdaz quoz
suauē spirās sum⁹ de manu Angeli ante p̄spectū Dñi p̄scendisset
Sic religiosissimoz viroz p̄batissima sequēs vestigia Sc̄tissimo
(qd audiet) decreto paruisset. Dic Decretū. **DECRETUM.**
Lur nō igif assiduis p̄cib⁹ meliora oīa Pōtifici Mario quē null⁹
mortalū redarguere debet a Deo Opt. p̄cabat, si (vt ipse scribit)
i tot actātis veniat admonēd⁹? Inuicti tm̄ z christiani ac p̄sus
Luteriani ai, q̄ sp̄iā diceret, pessū deiect⁹ christianis legib⁹ christi
vicariū tarare atq; mordere, vt nil iausū audētissim⁹ reliq̄re vide
ret. At q̄ se etiā prudentē z cautū Martin⁹ onderet, atq; scire (vt
aiūt) lapidē iacere z brachiū abscondere, totū on⁹ iā ex p̄zati crimi
nis i tātā p̄sentū tēporz p̄fusionē reūcit, Leonē decimū, itegrū eru
ditū, ac bonoz delicias appellās, dignūq; vt melioribus seculis

xi. dist. in. c.
Nolite. ca.
Deniq; c. In
tantum.

xl. dist. ca.
Si Papa

amor et odium, lux et tenebre sibi habitare non possunt. Quo fit ut si quis perit non potest, non dolens, peccata sacerdoti confessus sit, illa forte iterum perferri non obligabit, sed quod obduratum illi cor et adhuc scelera amans ab illis absoluat et sancta charitate mollescat, adeo repugnans est et impossibile, ut ignem potius frigidum, solem tenebrosum, calidam glaciem, existimare possim. Neque hoc tamen fidei tribuendum est, ut per eam solam sine charitate que peritiois est radix et causa, cum deo nostro in gratiam redire posse credamus, quam Paulus testatur etsi omnem fidem habuerit, ita ut motes transferat, charitatem autem non habeat, se omnino nihil esse, id est peccatorem esse, reum esse, criminibusque peccatis obnoxium. Unde licet eiusdem testimonio de gentes ex fide iustificet, non pugnat tamen cum Jacobo qui ex operibus iustificari hominem non ex fide sola probat, quam iustitiam hanc inchoat quidem fides at eam charitas perficit atque consummat. Ex fide igitur atque illo primo opere bono peritiois, doloris infixi animo, absolvetur et iustus evadet. Coniungere hoc eodem atque deducere exinde possum, quod Hierobaal (hebraice iudicium habens sonat) castra Madian (eadem lingua significat iniquitatem) que in valle ad septentrionalem plagam collis excelsi posita erat, tum demum vincere potuit, quam inter alia fractis et diminutis fictilibus lagenis ardentes lampades resulsere. Monstravit namque historia hec sacerdotem, qui spirituale iudicium conscientie exercet, peccatorum acie et vitiorum copias que in frigida valle humane miserie sub alto superbie monte consistit, tunc a populo israel a peccatoribus removere atque fugare quam terrens eorum cordibus peritiois, flamma charitatis ardens et lucens reaccensa splenduerit. Sic docendi erant christiani, sic ignem vulgus admonendum, et ad veram peritioem et penitentiam incitandum. Adde quod Lutherus ut seipsum et alios facilius in tartara precipitet, non omnia mortifera crimina (neque enim occulta ut lethalia accidia) sed manifesta solum confitenda esse ostendit, que auctore, que lege, que divinae legis testimonio, nescit, nisi illud suum pugnam et vere arietinum caput (ut dici assolet) legem sibi et deum fecerit. Hoc ne docuit Augustinus, qui peccatum occultum in noticiam sacerdotis referendum censet. Hoc ne lex, que omnia manifestari iubet. Sed quod hic a dialecticis aliquid suffurari posses, et restrictionum regulis quod dictum est, omnia, ad publica crimina coartare, pervenit te divinum consilium, agitque ut a sanctissimo concilio sub Eugenio quarto Florentie habitato lex illa exponeret, scirentque Latini, Greci, Armeni, ac omnes barbarae nationes, omnia peccata que memoria tenent sacerdoti esse confitenda. Et tamen audes theologos, qui hanc veritatem docent, conscientiarum carnifices appellare. Quo tandem tu te patieris vocabulo nuncupari? Dicam te certe animicidam, qui tuis istis venenatis dogmatibus, multorum iam animas ad sacra Jovi stygio victimam mactaveris. Macte igitur impietate et saevitia Martine diuturna hec tua fore confidias. Libertatis christianae conservatorem te predicas, qui Babilonice servitutis iugum a Romanis

Prime ad
Cor. xiv.

Ad Gal. iij.
Jacobi. ij.

Judicium. vij.

Aliud

Aug.
De peni. et re.
c. omnia

Prover. xxi.

primi. Re. xvij

De indulgentiis
Nota vniuerso
supra

scdē ad Cor. ij.

Aug.

vi. di. c. Ecclia
ficaz. extra d
cele. miss. c. cū
Marthe.

mūdo impositū excutere potēs sis: Proh supreme de^o, ipudētiam
singularē z arrogātiā nō ferēdā. Uideris autē quō elatis cornib⁹ ex
his nō p̄mouet: nō p̄allet: nō erubescit: neminē veret: neminē timet
sz aīat forte solo mōis p̄ūbio, qđ in coetu gigātiū viz illū p̄moratū
rum spondet, qui in via doctrine errauerit, z ita quasi vnus ex illis
omnes Romanos vt paruos respicit, carnifices, homicidas, tyrannos,
mō effemīnatos, z p̄ueros dictitans. Ueruz enim uero (mihī
credas Martine) ab vni⁹ p̄ueri militariū inasueti armis, funda
et lapide p̄sterneris z cades Nolite igit viri Germani si vos sp̄retz
religionis insimulāt aliq̄, si de vobis ceterz obloquunt nātōnes, in
aliū q̄ in Lutez criminis hui⁹ cām trāsfundere, Jpe eā oīm semē
erit z origo. Germani (dicūt alie gētes) religionis existimatōez im
minuūt. Nō est sic, nō. Martin⁹ iminuit. Nōne errores spargūt:
nō. spargit Martin⁹. Nouas nuz sectas inducūt: non. Martin⁹
inducit. An nō romani p̄ōtificis auctoritatē p̄uipēdūt: nō. Pars
uipēdit Martin⁹. oīa deniqz. Q vos oēs extere nātōnes q̄ patrie
mez germanie falso iponit, si recte ratiocinabimini vni exuscitata
Martino referet: Que sane vt clarissimis rōnib⁹ ostēdā reuertar
ad illa paulisp̄ q̄ in p̄ncipio orōnis mez attigerā de spiritalib⁹ donis
seu indulgētis. Dabit̄ p̄fecto vt h̄ s̄bo impune vtar iā frequēt⁹
qñ qđ ab indulgētissimis pontificū mētib⁹ elargitū, mun⁹ nō in
cōcūne trāsfato hoc noīe censeat. Neqz s̄o si Martin⁹ apl̄m pau
lū, q̄ sathane z tūc p̄ntes z futuras cogitatōes nō ignorabat, donis
illis q̄ ita p̄stater, ac si Christ⁹ dedisset Corinthiis impartit̄ indule
gentias promulgasse negauerit, alio quopiā diuine legis testimo
nio cū illo agendū esse crediderim, quasi nō multa alia nobis diuina
no iure tradita sint, quæ aperte in sacris literis nō inueniūtur. At
qz vt inde cū Augustino exordiamur, lenissime Luterū interroga
bo an se aliquādo salutifere crucis signo aduersus insufflatōrē here
sum Lacodemonē obarmet. Quod et si raro vel nūqz eum hoc fa
cere aliqui iudicent, q̄ ita crebris erroruz laqueis irretiat̄, vel q̄
catharos hereticos imitet, ego tū sepissime affirmauerim, vt religī
ōssimū, z ceremoniaz obseruantissimuz decet. Sed vbi hoc (q̄so)
euangeliū aut Paulus aut alius diuinorū scriptoz edocuit: Mul
tiformes itidē vinctōes, ordinū sacroz varia symbola, mysticosqz
tractus, vbi nam Christus aut apli p̄scripserūt: Uerū sacrosan
ta h̄c atqz diuina secreta ne in prophānū vulgus exirent, z ama
racinū suibus offerret, Christum q̄dez Apostolis atqz illos succes
sorib⁹ viua voce credimus tradidisse, Qđ autē vera dico ex ipsis
legib⁹ audiat̄. **LESSES.** Quū igitur ita se res habeat cur nō ex
eodem gratiarum omnīū mari, eademqz ecclesie nauī, p̄ciosę ad
nos indulgentiaruz merces aduectę sint: Plenissimo eā testimo

nio magnus Gregorius vobis esse poterit, qui creberrimas vrbis
Romę stationes distinxit, quarum munere a Paschasio, Nicolao
Xysto, alijsq; pontificibus maximis approbato auctoq; et viuētes
et vita sanctos purgatorijs absolui poenis ita pie receptum est, vt
nō nisi maximę impietatis esse possit, ab hac tam antiqua, tanto
q; actam longo hominū consensu, et Romanę ecclesię assensione,
approbata cōiuetudine resciscere. Sed quomodo Luterus noster
qui non multum timet impietatis argui, se vnq; defendere valeat,
quin iuste maiestatis damnatus sit, quādo quidem indulgentiarū
assertio, et si nulla cerra ratōne aut legis diuinę auctoritate firmari
queat, quoniā tamē maiorū iustituta et ecclesię auctoritas atq; popu-
li dei mos antiquus illam inuexit, quisquis eam ptempserit nō se-
cus atq; diuinaz legū trāsgressor mulctād⁹ veniat. Hęc decreta nō
ego somnio, Augustin⁹ dixit, sancti patres tulere. Que nobis reci-
ta. **DECRETA.** Quas igit Luteri conclusiones: q̄s rōnes: q̄s
disputatōes: ptra idulgētias admittent⁹? Sola ista Gregorij sanc-
titas, ecclesię cōsuetudo, sapiētū et inspiētūz p̄sensio, oēs nugas, oēs
labores, oia Martini deliramēta p̄sternit. An nō legistis viri Ger-
mani Petrū illū diaconē ppria morte Gregorij scitātē atq; doctri-
nē eius veritatē sufficiētissime cōprobasse? Cur nō igit credamus
spū sanctū, q̄ sub columbę forma sup sanctissimū pōtificis caput
frequenter apparuit, has illi saluberrimas indulgētias inspirasse?
Qd si candidę isti colūbę niger Luterus aduersabit nō miremini,
qm̄ gemētē colūbā cantās corū⁹ iste nō amat. Se nāq; velle sp̄
dño cantare p̄mittit, atq; ita a p̄mo gutturis inflatu p̄cinere in-
gressus ē, vt neq; dño queadmodū pollicebat, neq; (vt aiūt) sibi et
musis, s; sibi ac diabolo cantauerit. Nā quū angeli pacē in terris ce-
cinerint, pacisq; indicijz oliuā colūba portauerit, cur nō corax sit
iste nigerrim⁹ atq; spū cacodemōiaco turgid⁹, q̄ vt dissidia, rixas
et bella suscitaret, nō grana frumēti q̄ i terrā bonā ceciderūt, nō fru-
ctifere oliuę ramos, s; putrida et fetida cadauera isti⁹ maris magni
supnatātia fluctib; elegerit, q̄b; et pascere et ferale excitare ad can-
tē? Religiosissima nāq; et itegerrima vite et moy exēpla, q̄ romę et
si dirūpat q̄ plurima vidēt et lucēt respicere noluit, at q̄ ibi corrup-
ta, q̄ male olētia (vt vbiq; gētū talia multa reperiūt) inuenit, ea ro-
stro et vnguibo tenēs h̄ tartareū melos effudit. Verū enim uero quo
nō sp̄ crocitare, s; et humanū q̄nq; sermones exp̄mere videat, diui-
nas adducit lrās, q̄b; et indulgētiaz et aliaz rez veritatē impugna-
re dū credit, ita demū se esse coruū ostēdit, q̄ quam effingit officiosę
salutationis vocem proorsus non intelligat. Eludet nihilominus
apertis faucibus superbissime clamare, Doceat me, reuocet me, q̄
scit et p̄t. Scirent p̄fecto multi Martine te docere, et nō mō ab er-

ri. dis. c. in his
c. palam

Gregorius

Luter⁹ niger
cādidę colūbę
aduersat

Esaię. vii.

Eccliaſtici. v.
Esaię. lxi.
Jacobi. p.

Augustinus

xxv. di. c.
Relatum

rore, s; z ab inferis. quo pperas reuocare, si velles. s; qm hoc tu nõ
vis, s; illi minime pnt. Cupidũ te discẽdi simulas, qui docẽdi sis cu
pidissimus, malisq; imo z iuraueris. tua potiº ipudenter ingerere
q; aliena modeste discere. Vos autẽ viri Germani et his (obsecro)
iudicate, an vere discere cupiat. Clamat Esaias. Nisi credideritis
nõ intelligetis. At Martinº q; iã se pmanere in s;itate, cõfidit, neq; q;
sapiẽtib; credere statuit, vt intelligat, s; oia meliº z acutiº ill se intelli
gere arbitrat, vt nihil credat, vt hereticº z sit z habeat. Admonet sa
piẽs, Esto mäsuetº ad audiẽdũ s;õbũ dei vt intelligas. Et Esaias ait
Ad anũciãdũ mäsuetº misit me. et Jacobo, In mäsuetudie suscipite
insitũ s;õbũ qd p̄t saluare aias vrãs. At Martinº corº asper z feror
pugnaciter oib; resistẽs, neq; audire vult vt intelligat, neq; intelli
gere vt bñ agat. Hortat Augustinº in p̄mo de doctria christiana, vt
cũ magna moderatõe animi subijciamº nos hoim discipline, neq;
supbissime z piculossime expectemº, z nos rapi vsq; ad tertiu cœ
lũ, siue in corpe, siue extra corpeº (vt d̄t ap̄ls) et ibi audire ineffabilia
v̄l dñm Jesum videre, a q; potiº q; ab hoib; euãgelij sensa p̄cipia
mº. Luterº ho qm arietes, dracones, tauros z coraces, in stellatuz
octau orbis choz trãslatos audiuit, iã supra tertium cœlũ s;ari se
putat dignũ ab excellẽtissimis illis mentib; z optio deo tm̄ in oib;
erudiri. Atq; ita dũ in sublimiorib; cœli globis abulat, Pontifici
as leges q; sup terrã solũ ligare pnt, p̄temnit audacter. Qm nãq;
p̄mulgatã legem tra ingeniosos quosdã nouerat, q; p̄ ingenũ p̄
prij virib; captatis q;busdã verisilitudinib; ad illud sensum diui
nas traherãt literas qd sibi sponte p̄sumpserant, iubereq; p̄ncipez
vt maiorũ vestigia ac traditões patrum quisq; sequat, callidus iste
vir z astutº, q; se ita ingeniosum extimari ab omib; affectat, vt ipse
se pendet, q; veteres imitari errozẽ ducit, quo hãc legũ auctorita
tẽ subterfageret, ab obedientie z modestie ductili terra, in q; verecũ
di homines habitãt, ad octauũ illud cœlum, ad illã cubicã firmissi
mẽ atq; p̄tinacissimẽ obstinatõis temeritatẽ trãsuolauit, quã glori
osa hereticoz monstra incolũt, z clarissimis vocabul, euãgelice doc
ctrine, Pauline theologie, christianeq; libertat; veluti lucidissimis
syderib; exornãt, Illud tñ decretuz vos viri Germani, q; adhuc in
terra degitis audite. **DECRETUM.** Ad maiora veniamº, q;bo
manifeste cogemini Luterº istũ fateri eũ eẽ hoim (nisi forte astz di
ci se malit) quẽ neq; pontificis romani auctoritas, neq; christiano
rũ p̄ncipũ z populoz existimatio, neq; leges vllẽ coercere possint.
Qd si necẽ eẽ lãcẽ in libra p̄oderib; ipositis rep̄mi, sic aios vrõs his
q; nũc dicã p̄spicuis z manifestissimis cedere oportebit. Prudẽtissi
mus hic noster Martinus, quũ oino futurũ videat (modo viue
re velit) vt vel pontifici Maximo pareat atq; in eiº p̄tate sit v̄l ad

Turcas aut Bohemos pfugiat, isq; ille sit qui nihil iam arbitrio
 suo facere possit, sed eo semp trahatur quo supbia, quo temeritas
 quo furor, quo diabolus rapit, diffidatq; se vnq; in potestate Po
 tificia esse posse, qui in sua nō sit, eligit iā alterū vt ad inimicos
 Crucis christi z Romanæ ecclesie transeat. Quid enim aliud vo
 ba illa sonant, quibus periculis z minis occurrit? Dñi est terra z
 plenitudo eius. Ut igit istarū Barbararū gentiū aliquo pacto
 gratiam sibi cōciliare incipiat, earū patrociniū suscipit, censetq;
 Christianos q̄ bellum Turcis indicūt z hereticos cōburūt Deo
 Max. repugnare Proh iustissime z benignissime Jesu, ita ne loq̄
 tur hic Luterus qui honorē tuū z gloriā supra oēs mortales ama
 re se fingit? Sic ne tu æterna veritas, verissima bonitas, optima
 iustitia, iustissima misericordia, per tuas diuinas leges, sanctissi
 mos Prophetas, Heroasq; inuictissimos docuisti? Nōne sanctis
 simus idē z mitissimus Moyses tūc pientissime xgit, qñ ad tria
 supra viginti millia Hebræoz qui vitulū aureū adorauerant per
 leuitarū manus occidi iussit? Quid quū pcepto ipsius viginti
 quattuor millia q̄ Beelphegozeis sacris initiati fuerāt interfecti
 sunt? Quid nā p ipsum z Josuen tot Principū, tot Regum, tot vr
 bium, q̄ a vero Dei cultu aberrabant occisiones, disperditionesq;
 monstrarūt? Cur ardens ille ac totus ignis Helias Baalis z lu
 corū prophetas octingentos z quinquaginta viros ad torrentē
 Eysonis interemit? Nōne Deus Max. Israelis regi Iheu thro
 num regalem ad abnepotes vsq; pollicitus ē, qñ eiusdē Baalis
 cultores necauerit, statuam cōbuserit, Phanū spurcissimū in foe
 tidissimas latrinas demolit? sit? Quisnam ex his multisq; alijs
 antiquæ legis exemplis ad vastandos atq; delendos Christianæ
 reipublice hostes nō accendat? Hinc Beatissimi pontifices Ro
 mani tot amplissimis munerib; Cruce signatos (quos Luterus
 videre nō potest) z persecuti sunt, z psequūtur. Hinc Imperato
 res Augustissimi regesq; z principes Christianissimi nullā vnq;
 clariorē victoriā, nullū glorioziorem triūphum arbitrati sunt q̄
 Christianæ religionis hostes disperdere, nullam illustriore mor
 tem, q̄ (si deus dedisset) hac de causa felicissime mortē obire. Sic
 Fredericus primus Imperator quū trās mare in Syriam cū ingē
 ti exercitu se cōtulisset in Armeniā pueniens, pientissima morte
 subtract; est. Sic tertius Fredericus cū multis alijs Germano
 rum principibus in Bohemia vt Hussitanam heresim (q̄ Mar
 tino nō multū displicet) extirparet, in perfidos illos exempla re
 ligiosę fæueritatis edidit. Quid narrem Ludouicos duos Gallo
 rū reges Sextū z Octauū ardore quodā restituēde catholice pie
 tatis locis suis que barbari occupauerant inflamatos? Quorum

Exodi. xxxij

Numer. xxxij

Tertij Regū.
xviij

Quarti. reg. f

primus quod cum ingentibus copiis terrestri itinere Damascum usque penetrare diuque eam urbem obsidere ausus est. Alter in Aegyptiaca expeditione captiuus factus, nullis aduersae fortunae casibus, nullis vitae discriminibus terreri potuit, sed reparato exercitu denuo in Aegyptum eam traiecit, atque ibi Lunitio urbe obsessa, ab hac mortali conditione regnoque terreno, ad eternam vitam et coeleste imperium transiuit. Non dicam Godofredum bolionum Lothoringorum Ducem comitesque fortissimos qui permissis Crucis signo triennium integrum in longinqua barbaraque regione versati, mille suis periculis aegerunt, ut Hierosolymam atque Syriam ex infidelium manu reciperent. Tacebo Eudonem Burgundionum Ducem qui cum alijs pluribus Christianis principibus aduersus prophetam Albigenensium sectam profectus, expugnata Urbe Carthassona supra sexaginta Hereticorum millia occidit. Silebo innumerabiles alios, qui pro Christiana Republica, dum talia gesserunt, atque eorum laudibus et gratulationi, omnis ordinis, omnis generis, omnis denique fortunae studia se aptauerunt, tam validam pro Luteri testificationem dedere, quam hanc impietatis notam, quam ipsi sibi inussit, omnis posteritas aspiciet et ad illius narrabit ignominiam sempiternam. Eas nunc Martine ac te iam totum porbentem magnam nomen habere gaudeas. Eas nunc et illa (quam tamen odisti) auctoritate Apostolica te sacrae Theologiae magistrum iactites, quo sic tibi male sentire, peius docere, atque pessime scribere, impune licuerit. Eas nunc et libros tuos per omnes iam prouincias sparsos eousque leteris, ut quod bonis et eruditis viris portentum atque tartareum monstrum apparet, Diuinum tibi miraculum videas. Falleris, falleris Martine mihi et verum iter gloriae ignoras si talibus feruetis ne dicam furetis ingenii tui monumentis aliud vniquam apud posteros nomen assecuturum te speras, quod vel Herodotus qui Dianae Ephesiae templum succendit, vel pontifex Pilatus qui in Symbolo quotidie nominatur, vel Arrius, Aerius, Eunomius, aut (quos magis amas) Joannes Quicleffus, Joannesque et Hieronymus persecuti sunt, qui ut eorum scelere atque insania dignum fuit, perpetuum dedecus et eternam sibi superbissime temeritatis peperere memoriam. An vero non putas modestos quoscumque ista de te passim dicere, quod nulla vniquam posteritas preciescet? Hec ne tam impia, tam stulta sunt, illius Martini dogmata, qui se lege diuina instructum dicebat, probate utiliora, caecorum ducem, Lumen eorum qui in tenebris sunt, eruditorem insipientium, magistrum infantium, habentem formam scientiae et veritatis in lege? Cur iste Magister in Israhel omnes alios docere potes et veritatem ignorauit, et seipsum docere non potuit? Illud autem summe doleo Germani principes ex optima patrie nostrae terrata infelix lolium pullulasse, hisque praesertim temporibus, quoniam non (ut spurcissime Luterus euomit) aliquid magni in ecclesia bellum somniat in Turcas, sed quoniam Maximus

Ad ro. ij.

Christiane religionis potifex Leo decim^o vigilatissima cura atq^{ue}
 ppesissimo in diuinu cultu aio. Christianoz pncipū pacē z veraz
 concordia q̄sierit, efferatissimisq^{ue} Turcaz getib^{us} bellū idixerit, ac
 ne in aliq̄ deesset, iā bis ter ve magnā vi auri ad Pannonios, Dal
 matas z Rhodios trāsmiserit. Lius itegerrimā atq^{ue} pientissimā
 mētē oñderūt supplicatiōes oīm ordinū atq^{ue} ad oīa puluinaria
 Decretæ, q̄b^{us} nulla res q̄ ad placēdū p̄potētem Deū p̄tineret p̄ter
 remissa ē, adeo vt ipse p̄ totā urbē pedib^{us} pplm seq̄ret, atq^{ue} vbi
 ad tēplū deiparæ s̄gis ad minervā (idē loco antiquū nomē est)
 puenit, ad liberatoz nri arā p̄strat^{us}, nō votis solū z p̄cib^{us}, sed su
 spirijs z lachrymis q̄s oīm oculi viderūt, Sctissimū numē pp̄
 tiat^{us} est. Si talia Martin^{us} q̄ corā toto orbe gesta sunt atq^{ue} Re
 gū oīm Christianoz p̄sensione firmata, eorū dē oratorib^{us} z litteris
 attestantib^{us}, Cesarisq^{ue} Maximiliani i p̄mis, q̄ vltro toti^{us} belli
 gerēdi rationes p̄scripserit. Si talia in quā Martin^{us} somnia esse
 iudicat, videritis vos, vtrū ipse aliq̄n vigilet, an poti^{us} Romanæ
 ecclie odio ebrū, semp stertat, z periculosissimo veterno laborez
 q̄ nimirū grauat^{us} parabolā illā Seruator^{is} nri de Zizanijs obij
 cit, q̄ min^{us} iuste p̄buri hereticos astruat, oblit^{us} ea tm̄ cautū esse,
 ne p̄bos z sanemētis viros, cū i p̄bis z insanis eradice^{nt}. Nā ta
 meti oporteat esse hereses vt q̄ p̄bati sunt manifesti fiant, sicuti su
 peresse voluit Dñs Chananeos, Sidonios, getesq^{ue} alias vt eru
 dret populos Israelis discerētq^{ue} filij eoz certare cū hostib^{us}, ne
 (vt Quint^{us} Metell^{us} oli in senatu sapiēter dixit) inimicorū merū
 sublato, q̄ete nimia resoluti i torpore z somnū reuoluerēt. Et si in
 quā, Diuina puidētia hereticos diuersi gener^{is} (vt Augustin^{us} ait)
 eē p̄mittat, q̄ nos i diuinariū litterarū studijs exerceam^{us}, nequaqs
 tñ ferēdū est, q̄ vet^{us} fermētū malitiē z neq̄tiē hereticorū totā ecclie
 massam corrupat, crudelesq^{ue} lupi p̄ias oues dilanient, aut putri
 da mēbra totū corp^{us} ificiāt. Resistēdū est ferro z igne, atq^{ue} i Rei
 publice Christiane corpore, q̄cqd pestiferū est vrere, secare z ampu
 tare debem^{us}, vt mēbroz aliq̄d poti^{us} q̄s totū corp^{us} intereat. Neq^{ue}
 iccirco tñ subuereri oportet Chananeū, aut Eueū vllō vnq^{ue} nob^{is}
 tēpore defuturū, quū Lemei hui^{us} mōstri z serpat vir^{us} in imēsūm
 z nūerosā imanis hiatibus capita renascāt. Atq^{ue} vt hoc tādē p̄
 spicue cognoscatis Eueūq^{ue} habitātē in mōte libano aduersus si
 delē pplm adhuc seuire itueamini, attēdati^{us} Eueū hebreo sermo
 ne ferū seu ferocē. Mōtē s̄olibanū, Mōtē albū significare Quā
 obrem quū lingua Germanica Mons albus Chuittembergā di
 catur, Martinusq^{ue} hic noster (vt iam ostendi) Aries sit z fer^{us} et
 feror, quare Eueus in mōte libano, Martinū i Chuitteberga nō
 p̄signauerit. Quē iam cū sectatorib^{us} z fautorib^{us} suis in celū se erit.

Primæ ad
 Corin. xi
 Judicū. iij.

Augustinus

Prime ad
 Corin. v.

Judicū. iij.

Esaię. ij.

Esaię. r.
Zacharie. ij.
Quarti Re
gum. i.

Prover. xxix.
Ecdesi. xxij.

Prover. xvi.

gentem, supra omne quod modestū, quod piū, quod religiosum est, supra omne quod Romanū, Supra omne quod in terris dicitur Deus se extollentē si inspiciatis, altissimas cedros in monte libano vos videre putabitis, quibus Esaias ita cōminabatur Dies dñi exercitū super oēm superbū z excelsū z sup oēm arrogantē z humiliabitur, z sup oēs cedros libani sublimes z erectas z incuruabitur oīs sublimitas hominū z humiliabitur altitudo viroz. Qd si nec sic pati superiorē didicerit, neq; ad cor redire voluerit, ope z auxilio fautorū suoz fretus, clamat idē Esaias. Libanus cū excelsis cadet. Et Zacharias. Aperi libane portas tuas, vt comedat ignis cedros tuas. Nā si iustissimus Deus ad Delie preces quinquagenarios duos igne cōsumpsit, q; eū paulo immo destius allocuti essent, quomō vnq; existimare possum? cum Lutero mitius agendū fore qui z sanctissimos viros z Maximī dei vicariū imodestissimis verbis laceffit? Non confidat igit Martinus errorū suoz impunitatē sibi a Deo dandā, tametū fallacib; eam captionibus ab hoībus extorquere conetur, sed meminerit Valentem imperatorē qui ex Suetia Gothos ad Aquilonem vete Germanos, verā doctrinā votis oīb; postulantes Arianis perturbavit errorib;, ab ipsis Gothis in pastorali casa viuū cōbustum vt illius ignitę errorū culpe z igneę poenę fata rependerent. Quo circa Martinus noster nō iam cornua, sed aures arrigat, audiat q; (z si potest) intelligat, q; cuiusvis sit hoīs errare, nullius tñ nisi insipientis plenerare in errore. Redeat itaq; in viā bonā z posterioribus cogitationib; q; (vt aiunt) sapiētiores solent esse ad poenitentis portū mutationē consilij deuehatur. Sed cur totā hęc operā pdo? Pacificatoris ego Luteri hōis hortari? Quo cum (teste Solomone) siue irascar, siue rideam, nō sum requiē inuēturus. Alter nāq; sapiēs dicebat. Homo nequā in ore carnis suę nō desinet donec incendat ignem. Ignem accendere Martinus oīno cupit, nō diuini amoris z charitat; fraternę, sed tartarei odij bellorum ciuiliū, atq; domesticarū cōtentionū. Insuffla, insuffla Martine z qm iuxta puerbiū in labijs insipientis ignis ardescit stulte tibi fodias malū, conerisq; puerla tua loquacitate suscitare lites z pncipes separare, Unitos tādē ptra te oēs viceb;, neq; diu patientur oīa a te religiosa pphanari, sacra violari, Turcas et hereticos ipientissime defendi, non tolerabūt hanc flammā, hęc vastitatē, hanc pestem. Atq; ita vobis Principes z populi Germani Christiana Religio Luterianis facibus obsessa, vobis inquā potentissimis atq; pierrissimis supplex manus tendit, rogatq; incēdiū restinguatis, pvidearistq; ne vnq; posthac, nō modo talia facere, sed ne cogitare qdem supbi z arrogantes hoīes audeant. Ego

aūt q̄ ex vobis ortus sum, Nec etiā oīa p vobis loquor, moneoq̄
p̄dico, atq̄ denūcio, oēs homīes, deūq̄ sup̄remū testor, dū potestis
dū licet, p̄videte, ne hoc malū qd̄ nascēs facile opp̄mi p̄t. inuetera
tum robusti⁹ fiat. Magno em̄ Christianoz oīm periculo, maiore
vestro dedecore maluz hoc serpet. In vos, in vos, hoc ip̄o tpe oīm
nationū oculi diecti sunt, q̄ fide, qua pietate, q̄ religione, q̄ iusticia,
qua seueritate reipublice christiane p̄tes tueamini. Splēdor vester
p̄ncipes facit, vt vel cuz summa turpitudine ⁊ inimicorū vestrorū
gaudio, tam hanc negligatis, vel (qd̄ spero ⁊ mihi ⁊ oīb⁹ fidē meaz
obligare ausus de vobis polliceor) eā vestro cordi infixā habere ostē
datis, ad eoz q̄ vos oderūt p̄petuū cruciatū, ⁊ oīm vestrū memori
am ⁊ gloriā sempiternā. S; iā locus postulat vt q̄ Luteriana dog
mata ⁊ a maiorū nobilitate. phiag; ⁊ a sacris lris, q̄ lōgissime ab
errare intellexistis, nūc quō inter se dissideant audiatis.

LACEDEMONIOS illos ⁊ bellicis laudib⁹, ⁊ seueritate
illustres, q̄ ex Timothei fidib⁹ neruos q̄ plures haberēt q̄ septē de
mi iussere, Archilochi poete imodestā acerrime vindicasse legit⁹
Nā quū domū sibi inuisam vsq̄ adeo maledictis insectat⁹ eēt q̄ad
Lycābem ⁊ filiā atq̄ vxorē ad laqueū p̄pulisset, qm̄ eoz carminuz
paz verecūdā ⁊ pudicā lectiōem arbitrabā et libros e sua ciuitate
exportari iusserūt, ⁊ lectorē exilio multauerūt Quāq̄ hō summa
vis elo cutōis, neruoz ⁊ sanguinis, multū in hoc poeta reperiret, q̄
numeros p̄m⁹ inuenit iābicos, adolescentulorūq̄ ingenijs p̄desse
q̄ plurimū posset, ne tñ plus moderatōi pudicicieq̄ noceret, nul
la rō excellētē hui⁹ singularis est habita. Qd̄ si Lacedemoni iuste
et religiose liberos suoz integritati ⁊ morib⁹ q̄ eruditōi ac doctrinē
p̄sultū iri maluerūt, q̄to vos iustius ac religiosus viri Germani
Luiū vestroz pietatē ⁊ religionez, literaz oīm intelligētē antepo
nendā esse censebitis. Ad oīa em̄ q̄ iā dixi atq̄ dicitur⁹ sum, quasē
mutū quēdā opponi intelligo, eloquētis ⁊ eruditi viri nomē. No
ui locū, video vbi se defensores Martini iactaturi sint. Doctoruz
viroz penuriā, religiosoz (q̄ fratres appellāt) barbariē p̄medabūt,
dep̄cabūt q̄ ne talē virū doctissimū eūdē ⁊ fratrē eloquētissimum
patiamini infimulatis hereseos criminib⁹ obteri. Sit Luter⁹ (isti
p̄tendēt) calidioris ingenij opiniosus, sit p̄tētiosus, sacerdotū mo
res vehemēt⁹ rep̄hēderit, imodestissime locut⁹ sit, atq̄ scripserit
at est bon⁹ vir ⁊ doct⁹ ⁊ eloquēs, ⁊ ad om̄nē vtilitatē reseruādus
Vos nūc attentos velim germani p̄ncipes. Inquā sane hāc defen
sionē assero, q̄ et si oīa q̄ in illa narrāt admiserim, adhuc tñ Marti
nus coercēd⁹ ⁊ puniēd⁹ venit, adhuc illi⁹ libri dānādi sunt, ⁊ non
solū ex illa in q̄ habitat Wittembergā totaq̄ Germaniē puincia,
s; ex vniuerso terraz orbe tollendi. Nōne ciuib⁹ ⁊ filijs vestris diu

D i.

Notanda

nar. & humanar. rez cognitōnem optatis, vt bñ atq; beate viuās
vt ex hui⁹ mūdi sempiterno & infallibili ordine discāt magistratib⁹
obedire: vt selectis. & tutū munerib⁹ q̄ religionis s̄s & officij cōsectent
Qd si ex alicui⁹ doctrine studijs & exercitatōnib⁹, male morati eua-
dant, seditiosi & rebelles fiant, atq; in vitia dilabant, nōne poti⁹ li-
bros om̄eis eā p̄tinētes exterminari, auctoresq; illoz ex nature hu-
manę finib⁹ eijci debere statuetis: Ita p̄sus de vobis existimo. nā si
Lacedemonij id fecerūt, cur nō idē faciāt & Germani: si idololatrę
id sanxerūt, cur nō idē sanciat christiani: Quo nā hō pacto Mar-
tini isti⁹ libri utilitatē aliquā hoib⁹ asferre poterūt, q̄ falsar opinio-
nū, p̄tentionū, imodestię, supbię, seditiōis, & arrogantię plenissimi
sint: Quō Luter⁹ ip̄e bon⁹ & ciuib⁹ utilis, q̄ & imodest⁹ est & p̄tenti-
osus: An nō Paul⁹ ait, Si q̄s videt̄ p̄tētiōsus eē, nos talē cōsue-
tudinē nō habem⁹ neq; ecclia dei: Hui⁹ est etiā p̄ceptū illud. Mo-
destia vestra nota sit oib⁹ hoib⁹. Quāob̄re videat̄ has n̄ras & Pau-
li delicias, Luter⁹ q̄ bene Paulo obtemperet, & ab illi⁹ p̄ceptis nec
trāsuersum (vt aiūt) digitū discedat, vt p̄turbet oīa. S; ne diu isti⁹
inuerecūdiā & imoderatōem quā nec ip̄e, nec amici sui negāt accu-
sem, descendā ad illud qd̄ ei maxime tribuūt eruditōis pond⁹ (elo-
quentię nāq; p̄tes in p̄sēntia p̄ me licet quas ip̄e voluerit sibi su-
mat) & q̄ram, q̄ nā & q̄ta sit Martini doctrina, q̄ secū pugnās nul-
q̄ idē sentit: Obsecro autē vos viri Germani, vt si hāc de Luteri
eruditōe opinionē hacten⁹ habuistis, nō agatis aliter ac quū pecu-
niar. iam p̄dē exp̄sar summā q̄ritis. Tūc etiā posito calculo, si pl⁹
aut min⁹, aliqñ in rōnib⁹ inuenit̄ q̄ mēte collegeratis, rōnē tñ acq̄-
escitis. Dū talia igit̄ in mediū asfero ex q̄b⁹ viri hui⁹ inscientiā aper-
tissime cognoscetis expectare nolite q̄ varie & q̄ copiose dicāt, quū
illi⁹ p̄spicitatis erūt, q̄ neq; mea (q̄ nulla est) neq; cui⁹ q̄ eloquētia
ad p̄mouēdos aīos vr̄os indigeat. Ep̄lam p̄mū ad Leonē decimū
Pont. maxi. scribit plenā modestię, plenā officij, in q̄ ip̄ius vocem
vt vocē christi se audituz pollicet, atq; ita demuz errorib⁹ suis viar.
parare conat⁹ est, credēs ep̄lę soli⁹ lectione (vt multi magni asse-
lent) p̄tentiū p̄ncipē, nō facile postea Luteri p̄tinaciā ac temerita-
tem narrātib⁹ aures p̄bituz. Sed eousq; decept⁹ est, & mentita ē ini-
quitas sibi, q̄ pontifex iste quū oīm eruditissim⁹ sit, summoq; iu-
dicio, summo in legendo studio blandiētes ip̄e Martini thelas et
pungētē caudā aduertit, sensitq; fallaciā, atq; eo minus bonā esse
Luteri mentē existimare potuit, q̄ illū mēdacij vidit & captōnib⁹
niti, doct⁹ videlicet illo Solomonis p̄verbio. Labijs suis intelli-
git inimic⁹, quū in corde tractauerit dolos, qñ submiserit vocē su-
am ne credideris ei, qñ septē neq̄tię sunt in corde illi⁹. Eodē pacto
etiā pontificū decreta & ep̄las & eccliastricos patres, suscepturum se

p̄. ad Corin. ij

Al Phil. iij.

Prover. xxvi.

Luterus, observatur atque veneratur spondet, quod tamen nil minus unquam
pistare cogitauerit. fateatur itidem Romanam ecclesiam nunquam a vera fide
ullo suo decreto recessisse, atque etiam se tunc hereticum non negat si post
quam ecclesia aliquid sanxerit, ipse ab hac sanctioe desiscat. Quis non hunc Mar
tinum laudet et extollat? Sed cito palinodiam scripsit admonitus (cre
do) in somnis a cacodemone ut quondam Stesichorus ab Helena,
non quo visum (quemadmodum ille) reciperet, sed ut se lumine mentis or
baret. Recitavit namque et pontificum Romanorum decreta, quibus eorum aucto
ritas et excellentissima potestas exponitur, languidissima, frigidissima
et ineptissima dicitur, illorum epistolas meram superbiam spirare ostendit, at
que ex ipsis aliisque et sanctos et eruditos inferendis huiusmodi legibus humana
passos, hic sapiens ac diuinus homo iudicat. Quid hic agam principes?
Quemadmodum de tanta re dicam iam prope omnem vim hominum eiusmodi quam
audacia istius et scelere hoc in loco digna sunt assumpsi, ita ut difficil
limum, imo et impossibile mihi sit de temeritate ipsius et insania pende
re ut casus postulat dicere. Que tandem Martine mens tua est? quod animus?
quod consilium? quid moliris? quid pugnas? Quid pugnas inquam non
mecum, non cum Thomistis, sed quod pugnas tecum? Quid decreta et pon
tificias leges plus laudabas et vanerabaris, modo illas vituperas et
ostemnis? O insensate Lutere quod te fascinavit non obedire veritati?
Euralium Thomam in Italia, alium in Germania, vel neque a Thomi
stis Thomam, neque a Thomam thomistis intelligi euomis? Sicci
ne argueris et faceret dici cupis? Sed cur tu alius a teipso, neque tu Mar
tinum, neque te Martinum intelligit? Es ne tam excors ut scriptorum tuorum
non videas repugnantiam? Verum quod cum isto loquor o viri Germani qui
nequequam melius verba mea quam sua percipere valeat? Vos vos potius appel
labo qui et me intelligere, et istum furiosum coercere potestis. Quam namque
ob causam suspicamini hominem istum sic a veritate ac pietate abductum?
Credite mihi credite principes, quam primum statuit Martinus dilectis
simam christi sponsam superbissime atque seditiosissime perturbare, quod tanti
huiusmodi sceleris poenas homines non infligere, iustissimum est et ipse vindex esse vo
luit, atque illum de sanitate ac mente deturbauit. quod enim poena maior scel
lerato homini esse potest furore atque temeritate? Luterus nunc sua audacia, suo fa
cinore, sua superbia, virget, impellit, ac tamquam rediens ardentibus inflammat. nam
quam furiales in vulgus voces emittit, quam pias illorum mentes fallaci
bus verbis euertit, quam sanctos et eruditos viros contumeliosus lacessit
quam sacrorum principum detrahit, quam christianas ceremonias, ritusque
perturbat, quam eodem modo quem nunc eum latum cingulum trahentem videtis bac
chantem, quam furit, non dat eas poenas que sibi ab irato deo constitute sunt.
Vos illum non recordemur, non male sanum, non mente captum, non Dreffe
furiosiores putetis qui sit ausus leges sacras quibus christiani om
nes parere ac dicto audientes esse debent ita pessimi deicere, ut omnino
D. 4.

100a. v. 1. 100

quod alibi scripserat oblitus, se christianum esse, sacerdotem esse, heremitam esse
non attenderet. Sed quod eum sacerdotem aut heremitam appellavi, quod furore
et insania acerrime urgete, militem fortissimum se faciat et gigante. An
diuit enim (ut opinor) diuinum Platonem statuere eos de genere Titanum
homines, quod ut illi coelestibus, sic hi, magistratibus aduersarent, atque ita glo
riosum ducem ex hominulo robustissimum gigante fieri, non quicum
que ex eis, sed Typhona ipsum exhibere nititur. Nam quemadmodum ille, qui
fratres a Ioue fulminatos uiscerem, ipsum puocare Iouem ausus est
ad certamen. Sic et iste Joannem et Hieronymum Hussitas, aliosque fra
tres suos hereticos a terreno deo Pont. maximo oburi iustos impati
entissime ferens, eidem summe potestati bellum inferre non timet, silem
omni dubio perculerit habitur. Indignatur sane Iuppiter Typhona
stidens fulmine percutiet et vastas magnae insule moles supra imponet
quam Luteri pontificis max. auctoritas, a tergo, a fronte, a lateribus
tenebit, ardensque iusticie mucro in Martini pulmonibus, ac uisceri
bus adheret, et eterni dedecoris ponderibus obruet. Attendite autem
quod stulte et furiose ut gigas exultet ad hanc uiam prauitatis currendam
et ut vere ab imo tartaro egressio eius, et usque ad summum coelum cur
satio illius, quo (si possit) nullus ab huius impietatis calore se abscondat. Pe
trus (inquit) apostolus, aut Romanus Pontifex, uniuersae ecclesiae caput non fuit
nec est, neque iure diuino prematum hunc obtinet, imo sacerdotes omnes il
li sunt aequales, neque Romana ecclesia unquam fuit, nec est, nec erit unquam
super omnes ecclesias. Non enim fuit unquam super Graeciae, Aethiopiae, aut Asiae ec
clesias, nec eorum episcopos confirmauit. Haec furentis Martini uerba, nonne
immanem quendam Typhona, aut alterum potius Nembrotum ante oculos
uestros statuunt qui turrim Babel iterum edificare conetur. non ut omnium tan
dem linguas, sed ut omnium religionem, pietatem, ordines, ritusque confundat.
Sed ne illum fortasse acrimonia quaedam et excellentia ingenij haec inue
nisse credatis, scitote istum non nisi ex hereticorum damnatis commentariis sa
pere, Joannis Unicleffi, Joannis Hus, Marsilij paduani, Joannis
Ladunensis, et aliorum, quos (ut stultus et furiosus) impios et sceleratos, imita
ri maluit, quam pietissimos viros atque sanctissimos. At quibus argumentis,
quibus validis rationibus errores antiquos tutatur. Nonis ne et inauditis et sal
tem ingeniosis tamen falsis. Minime. Neque enim Luterus quem multi tam
doctum, tamque acutum dicunt illi est ingenium aut solertia, uel antiquus,
rancidus, et cariosus tamen sophismatibus, ut si eruditissimos auctores
qui de pontificis et ecclesiae potestate scripserunt atque inter alios loco principis
cardinalis Turcrematensem legeritis, omnes istos locos inuenietis ante
tractatos grauius et copiose, quam ueritas erat, probata, stabilita atque
firmata, contra quam per falsitatem pugnare uidebatur, infirmata omnia, di
ruta omnia, euersa omnia. Sed belua haec atque portentum deuicta iam et perfligata
arma reassumens, additis quibusdam stultissimis, insanie suae coloribus se

effecturū credidit, vt si nō oēs, saltē indoctū vulgus admiraretur
suspiceret, et inuincibiles esse ipsius machinas arbitraretur. Si p
sens meū institutū pateretur, notarē singillatim capita, argumē
ta, responsiones, atq; oēs tandem partes minutissimas, quo tan
dem videretis gloriosum istū virū, nihil noui, nihil acuti, nihil
sui, p̄ter stultitias atq; furores scripsisse, atq; eo desipuisse vt so
lum falsa colligeret, vera et sancta oīa p̄termitteret. Quo fit vt
illud quo ornari maxie cupit heresiarche nomen, nullo illi pacto
cōueniat, sed rudis et vilis heretici, qui neq; superiorib; aliqd ad
dere potuit, neq; solutas iam a catholicis viris eorū falsas ratio
nes aliqua potuit verisimilitudine p̄firmare. Eas ob res ne acta
agere videar, paucis ego respondebo, quū satis multa apud ido
neos illos et optimos authores et iam (credo) legistis, et legere po
testis. Grecoꝝ autē magis et illoꝝ testimonijs vtar, quos nunquā
Romano pontifici subiectos fuisse tam audacter Luterus men
titur, vt pater ipse mendaciū nō posset audacius. Loquar vero eo
rum quos adducam verbis potius q̄ meis, ne sensum aliqd pas
sum fuisse calūnietur. Prīmū sane Chrysostomus illud Serua
toris ad petrū exponēs, pasce oues meas id est loco mei (ait) p̄
positus et caput esto fratru tuoz vt ipsi te in loco mei assumentes
vbique terrarū te in throno tuo sedentē p̄dicēt et confirmet. Idē
super actis aploꝝ. Petrus apostolus a filio super oēs qui filij sunt
potestatem accepit, nō vt Moyses in gente vna, sed in vniuerso or
be. Et super Joānem. Jacobū localiter in loco terminat, Petrū
autē totius orbis ordinat magistrū et doctoz. Idemq; responsum
illud Petri ad Iesum tractans. Tu es filius Dei viui, dixit. De
plebis opinione interrogat oēs, sed oībus discipulis interrogat
Petrus tanq; os aploꝝ et caput p̄ oībus respōdet. Audite etiam
Cyrillum Patriarcham alexandrinū in libro Thesauror. Itaq; **Cyrill.**
fratres mei sic Christū imitemur, vt ipsius oues vocem eius au
diamus, manētes in ecclia Petri nō inflemur vento superbie, ne
forte tortuosus serpens propter nostram contentionē nos eiciat
vt Euam olim de paradiso. Ille itidem. Ut mēbra maneam⁹ in
capite nostro aplico Throno Romanoz pontificū (audi audi et
attende Martine) a quo nostrū est querere, quid credere, quid te
nere debeamus, ipsum venerantes, ipsum rogantes p̄ omnib;
qm̄ ipsius solius est reprehendere, corrigere, statuere, disponere,
soluere et loco illius ligare, qui ipsum edificauit, et nulli alij quod
suū est plenū, sed ipsi soli dedit, Cui oēs iure diuino caput incli
nant, et primates mūdi tanq; ipsi dño Iesu Christo obediūt. Ita
vero Theophilus. Per hoc quod dñs ait Petro sequere me, cum
toꝝ fidelium p̄datū eum instituit. Adducam et Augustinum qm̄ **Theophil.**
Augustin.

vilis et rudis heretici
quod dicitur in h

Et si non
caput et fuit o
sua p̄ pulch
omni dicitur

Chrysost.

Cyrill.

Theophil.

Augustin.

D. ij.

Ignatius

Maximus.

Aphrican^{us} ep^{iscopu}s fuit, q^{ui} in libro questionū noui z vetēis testamēti sic scripsit. Saluator quū pro se z Petro dari iubet didragma p^{ro} oibus soluisse videtur, quia sicut in Salvatore erāt oēs causae magisterij, ita z post saluatore in Petro oēs cōtinētur. Ipsum. n. constituit caput eoz vt pastor esset gregis Dominici. Et ad oēs Romanos pontifices auctoritatem ac dignitatem hanc descendere nemo dubitet, Ignatius patriarcha Constantinopolitanus hunc in modū scribebat. Solus z ex toto magister oīm Deus dicit Petro magno z summo apostolorū. Tu es Petrus z super hāc petra edificabo eccliam meā. Et iterūz tibi dabo clauēs regni cęlorū z quę sequūtur. Tales. n. beatas voces nō fm quāda vtiqz sortem, Ap^{osto}lorū principi Petro solū circūscripsit z diffiniuit, sed per eū z ad oēs qui post illū efficiendi erant summi pastores ac diuinissimi, sacriqz pontifices senioris Romę transmittit. Oriētales nō minus a maximo per Epistolam ita edocti sunt. Omnes fines orbis terre qui dñm sincere receperūt z vbiqz terrarū catholici veram fidē cōfidentes in potestatem Romanorū pontificū tāqz in Solem respiciunt z ex ipso lumine, catholice z Apostolicę fidei respiciunt veritatem. Quoniā vero legim^{us} Atlantes illos solos oīm hoīm inominatos, q^{ui} singulis eoz nullū nomē imponat, ascendente Solē execrari, eiqz p^{ro} terea oīa conicia ingerere, q^{ui} totidus z ipsos z regionē p^{ro}dat, nō secus de Lutero cogitare debetis qui Solem pontificię maiestatis, supra oīm verticem eleuatum dolens, q^{ui} radiatus z candens malā hereticorū terrā cōburat, a q^{ui} tū bona credentiū fecundatur z germinat, magnūqz z p^{ro}spiciūt totius ecclię Mare collucens albescit z vibrat, eas nationes pōtifici Romano subiectas negat, quarū vos oratores audist^{is} z nolente Martino in deditioem sponte venisse. Quid narrem his proximis annis duos ex Armenia electos ep^{iscopos} Romā venisse vt ab hoc ap^{osto}lico z primo throno in sua sede stabiliri possent atqz firmari? Nouerāt siquidē qd^{am} Martinus scire non curat Joannem grecorū imperatorem atqz eoz patriarcham Cōstantinopolitanū Christianę religionis amore, pericula z labores oēs paruisse dū in Italiā, florentiā vsqz se cōferrent, vt orientalis ecclia de spiritu sancti p^{ro}cessionē ac Romani pontificis Principatu in generali Cōcilio sedente Eugenio quarto Pont. Max. doceretur, ibiqz tandem post multas disputatiōes, Gręcos. Armenos. Archiopes, Indos z Syriacos in eandem Catholicam sententiā transiisse, vt cū occidentalibus, z spiritū sanctū a patre z filio pcedere, z Ro. pontificem in Petro apostolo Christianorū oīm caput z principem a christo Deo nostro cōstitutum, faterentur. Isti ergo alienigenę qui veritatem cognouerunt, stabunt in iudicio cōtra Lutera z perniciosissimi eum mendaciū accusabunt q^{ui} ea nega

nerit, quæ non modo loquentes libri, verû et mutæ illæ fores eneg
p̄dicant, quæ Romæ ad Primariâ Diui Petri Apli portam posi
tæ, gloriosissimâ istam et pientissimâ redintegratæ Christi tunice
historiâ cõtinent. Nô adducam decreta alia legesq; multas atq;
Sanctissimos Patres latinos, Gregorium, Hieronymû, Ber
nardû, aliosq; coplures, sed his contentus ero quibus patefacta
est Martini improbitas, audacia et furor, quibus p̄batû est a Pe
tro aplo et Romane ecclie p̄tifice, q̄ iure diuino Christianorum
omniû princeps fuit, in presentia est, et omnib; futuris seculis erit
Græciæ, Africæ, Asiæ Ecclesias, tanq; membra a capite, spirita
lis vitæ defluxum hausisse. Hic videte in quos laqueos se Luter
induxerit ex quibus se nunq; expediret. Hereticus (inquit) tum
demû ero, quando his q̄ Ecclesia statuerit nô fuero assensus. Sed
non modo preceptricis Ecclesie decretis non assentitur, verû et te
merarie repugnat atq; omnibus abrogat fidem. Heretic; igit; est
Martinus. Quare illis succensere desinat q̄ tali eû noie appellat
quû suo ipse iudicio ita censuerit. Qd si cõtendat aliq; eû iccirco
peccare nô posse, q̄ mente capt; sit atq; illa quæ scribit nô intelli
gat, tûc videatis qualis iste vir sit, q; excellens, q; doct;, q; glorio
sus, q̄ neq; ab amicis aliter potest a laqueis hereseos liberari nisi
ad cathenas demetiæ ptrahat. Q itaq; ad publicâ utilitatē cõser
uandû hoïem. Q singularis doctrine dec; et excellentiâ. Prouidete
puidete viri Germanice (vt Paul; admonuit) seducat vos iste,
abulâs frustra inflat; sensu carnis sue, et nô tenens caput ex q̄ totû
corp; p̄nerus et p̄iunctiões sumministratû et p̄structû crescit et aug
metû. Nâ qm a charitate de corde puro et cõsciētia bona et fide nô
ficta Martin; aberrauit, p̄uersus est in vaniloquiû, volens esse le
gis doctor nô intelligens neq; q̄ loq̄t, neq; de qb; affirmat. Neq;
n. p̄sperit plane qd diceret quû Romanû pontificē vniuersalē ap
pelladû nô esse p̄deret, q; tû pp̄ modestiâ, tû q̄ singulas ecclie
has tanq; specialis pastor solus ipse nô regat id aliqñ p̄hiberi lega
m;. Nâ s; sensu diu; Lyst; se vniuersalē ecclie aplice ep̄m scribe
bat. Sic b̄tus victor se romane ac v̄lis ecclie ep̄m noiabat. Sic
sc̄tus Eleutheri; v̄lem sibi ecclia a christo p̄missâ testabat. sic no
bilissimû illud p̄ciliû Chalcedonensē quingetoz ac triginta ep̄oz qd æq;
ac euāgelium suscipere et venerari debem; b̄tissimo Leoni pape, vna
mēte atq; voce p̄clamauit. Leo sc̄tissim; aplice et Decumenic;. i.
vniuersalis, Patriarcha p̄ multos annos viuat. Nec ad eâ labar
opinionē vt Martinû credâ theodosianû aut Gaionitâ effectû q̄
huic celeberrimæ Synodo obsistat, qñ illi sit sat; Uuicleffeu et hui
sitâ esse, atq; ideo Cõstatiensē p̄siliû alta mēte repositû tenere, in q̄
thomisteos dicit obtinuisse tyrānidē, q; Hussitani cū suis errorib;

Ad Collos.

Primæ ad
Timoth.

(Confessio m̄l̄red
quingetoz 30 ep̄)

vniuersalis
et m̄l̄d̄ conf̄

ibi condemnati sunt et combusti. Nullam equidem aliam ob causam credo ego Martinum ita ordini predicatorum insensum esse, nisi quod immortale illud odium adhuc in eo vivit, quo promoti olim Hussite, apud Slatoniam predicatorum Cenobium everterunt, domusque et parietes ad usque fundamenta demoliti sunt. Nollem tamen ea propter suspicaretur quispiam inter predicatorum et Heremitarum ordines similitudinem aliquam aut discordiam esse, quos ego magna amoris conspiratione consentientes novi, quippe qui eundem patrem Augustinum habeant, atque Aegidius romanus divi Thomae discipulus eius defensiones ediderit. Quae vero mihi cum doctissimis et amplissimis huius ordinis heremitanis Chrisi necessitudo sit et familiaritas in praesentia tacebo ne cum mea laude dicatur. Unum hoc solum observantiam erga illum ordinem meam ostendere poterit, quod nihil magis ab hac causa suscipienda me deterrebat (Deus ipse sit testis) quod ne amicitiae iura in aliquo violare iudicaretur. Verum invero unum fuit quod oppido refecit et recreavit mentem meam, quum Martinum persperum non heremitam, sed Hussitam, non Augustinianum, sed Clivellensem quod ideo non ordini mihi amicissimo, sed sceleratae porticus viro nota omnis esset iniuriam. Audivi equidem istum, in illius etiam erroris vicinitate versari quod omnes qui medicantium ordinem fratres dicuntur hereticos esse censeat, quum libertate Christiana se privant, quam eousque ipse diligit atque defendit, ut neque pontifici Maximo obedire curet ut liber sit. Non dum vero hoc per vulgare voluit opportunum illud tempus quod ipse desiderat expectans interim omnes rationes et omnia argumenta querit, ut quod maxime et quodam singulari dedecore, Predicatores, Thomisticos, Hereticos praevitatis inquisitores, hac macula et criminoso nomine inquinaret, quos in praesentia furoribus et irrisionibus insectatur. Quod profecto quod iuste quod moderate, et quod religiose faciat vos (credo) bene propendatis. Neque enim ego qui pro vobis et pro ecclesia dico, pro ordine meo vehementer aliquid aut irate loquar. Germanus equidem sum et ob ingeneratam benignitatem pinguiori ago Minerva, nec ad vinum refeco ne forte ob sevitiam et acriores aculeos me non esse Germanum Luterus argumentetur, tametsi familiae cognomen tum, insignia, et caesari Maximiliano nuncupatim dedicata a me Calipsychia (opusculum quod satis adolescens edidi) hoc satis probent. Nam etsi ut primum per etatem licuit ad excitandos mentis igniculos aliquid scribere sum conatus, in quo plus inventioni quam elocutioni dederim, nunquam tamen his novitatibus delectatus aut vilius sum quam a maiorum doctrina aum auocarent. Horum namque illustrium viros sapientia tanta mihi videtur fuisse, ut satis superque eruditi sint qui scientiam illorum non dicam addere, sed eam cognitione

oppido. r. v. adde

assequi potuerunt, Luterus tñ qm̄ ad ostentandū ingeniū suū non
 satis amplū se habere campū iudicauit, antiquos terminos q̄s pa
 tres nostri posuerūt trāstulit, vt nō mō legis Numæ Pompilij q̄
 statutū est, si q̄s terminū exarasset z ipm̄ z boues sacros eē, trāsgres
 sor fieret, verum z diuini p̄cepti p̄temptor esset, atq; ita execrādus
 has quas nūc videtis grauissimas p̄enas violate religioni, furo
 re atq; insania p̄deret. Afferere nāq; sacerdotes minores iure diui
 no æq̄les epis z istos Pontifi. maxi. q̄d est aliud q̄ furere? Nōne
 sic patrib; omnē honore eripit ip̄robissim⁹? Nōne sic om̄ia ifima
 summis paria facit p̄nitiosissim⁹? Nōne sic oīa miscet, turbat atq;
 p̄fundit seditiosissim⁹? Et q̄d (rogo) est insanire, nisi improbū eē, p̄
 niciosus eē, seditiosus eē, nō p̄gscere hoīes, nō p̄gscere leges, nō ipm̄
 deū? Quō nāq; stabit ecclie decore z pulchritudo, que in ip̄a ordinū
 varietate cōsistit? Regina em̄ hęc vestib; aureis ornata exinde vere
 tota z plene formata est, q̄ varietatib; circumdat. Neq; aliter vnq;
 ad illi⁹ triūphantis ecclie exēplar q̄d Mosi in monte monstratus
 est, nostra hęc militans vt castroz acies ordinata censeretur, neq;
 pulchra vt luna candore argenteo inter tot inequaliū syderū lumi
 na radiaret, nisi diuersoz ordinū distinctōe splenderet. Hinc Di
 onysius Ariopagita q̄ a Paulo secretissima illa dei archana cogno
 uit, Hierarchiā hęc nostrā, diaconoz q̄dem purgatiū, p̄sbyteroz
 illuminatiū, atq; p̄ficiētū ep̄oz sancte dispositā asserit, vt sanct⁹
 et celestib; supnarū mentiū hierarchi⁹ s̄formis sit, in q̄bo diuina
 rū illuminationū defluxus a superiorib; ad inferiores ordinatissi
 me deuehūtur. Hinc nicaula Sabeoz z Aethiopię regina q̄ ab ex
 tremo orbe in iudeā ad audiendā Solomonis sapiētā p̄fecta est,
 quū domū illi⁹ quā edificauerat, z habitacula seruoꝝ, z ordines mi
 nistratiū vidisset, vltra sp̄m̄ nō habebat, in q̄bo s̄bis eccliaſticum
 monstrari ordines q̄ varijs Ep̄oz z p̄sbyteroz sedib; habet patres
 eruditissimi docere. S; q̄d multis moroz? Augustin⁹ in libro de
 heresib; test⁹ ē Arrianos inter alia heretica dogmata, hoc etiā inue
 risse, vt p̄sbyter nulla ab ep̄o differentia seiūgi debere contenderent
 Quare igit Martin⁹ Niceni Cōcilij decretis q̄ ip̄e inscienter ad
 ducit, obedire p̄tēnit, z sceleratissimi Arrij dānatas iaz opiniones
 amplectit? Quare ad imitandū prauissima sibi q̄q; p̄ponit? Qua
 re iam explosos z p̄dēnatos errores sequens, nō vult heretic⁹ ap
 pellari? Quia sanus nō est neq; mentis p̄pos. Nā si mentis esset suę
 noscet nō oportere iterū nouis illos obstringi sententijs, q̄ iā dam
 nati dogmatis sectatores existūt, nec pati sanctā synoduz ad noua
 vltiori⁹ tales venire p̄cilla. Hocaūt leges ip̄e vobis ostendēt. Re
 cita leges. **LEBES.** Ex his videtore Luterum non esse mentis
 compotem, qui vt glorioſo heretici nomine ornēt, sanctōnes ecclie

Deutero. xix.
Prover. xx.

Psal. xliij.
Exodi. v.
Lanti. viij.

Dionysius

Tertij Reg. r.

Augustinus

xliij. q. j. c.
Achatius. c.
Maiores

novas expectat, quū tñ ab hereticorū quos imitat perfidia z erroribus, honorifice satis appellatus sit atq; depictus. Quam hō ob causam p̄testet̄ determinatōi ecclie stare se velle, ne dicat̄ hereticus, statimq; ecclie decreta nihil pendat, vt vere sit z habeat̄ heretic⁹ videri non possum, nisi p̄ sua insania a seipso dissidere gaudeat, atq; vt istud nō Anaxagoreū, s; Luterianū chaos, innumerabilib; insulitatib; ac turpissimarū secum discordiaz infinitōe, legētib; vertiginē z nausēā faceret. Nā amatorē se anguli predicat, nō q̄dez illi⁹ recti quem Geometrix ab illa effici linea docent que nūq; a rectitudine deflectat, s; illius plane obliqui z aberrantis, illius obtusi aut acuti, in q̄ liberius atq; solutius meditat̄ dolos, ac rota die iniusticiā cogitat, z sicut nouacula acuta facit dolū, diligitq; oia verba p̄cipitatōis lingua dolosa. Quid em̄ angulū aliter intelligam⁹, quū iste in publicū venire supra omnē humanū modum gaudeat, atq; tum demū in apertissima luce versari, quando mutatas vestes ab illis quorū iudicio z auctoritati plus cedit q̄ sanctis doctorib; ecclie, non dominū Jesum vt os tubæ Paulus hortatur, sed sumix purpuram vt os lampadis expoluerit. Nāz Philippo Melanchthoni gratias agat Luterus q̄ sua scripta nonihil supra illā eleuari videntur balbiloquentiā quam ipse alijs impudētissime obijcit. Hoc em̄ multorū fama z stilus ip̄e testatur, ab illo homine mutuari Martinū vt paulo in scribendo videat̄ esse disertior. Unde apertissime licet agnoscere istum amatorem anguli, gloriam ardentissime z avidissime p̄sectari, atq; illam in omnib; angulis nō fugere, sed emendicare, ne ab heretici definitōe exclusus videat̄, q̄ sic ab Augustino tradita est. Hereticus est, q̄ alicuius temporalis modi z maxime vane glorie, principatusq; sui gratia, falsas ac novas opiniones vel gignit vel sequitur. Que em̄ causa, que rō hec scribēdū atq; ponendū os in celū? An forte vt sic ingratus de auctoritate ap̄lica bene mereret, cuius munere magistrū titulo ornat⁹ esse. Sed p̄dicatores indulgētiarū vrgebāt, errabant, furabatur. Esto. Quid Martini intererat ip̄e r̄ndeat. Neū, inq̄t esse nō videbant in his q̄c; statuere aut facere. Cur ergo aliqd̄ imo z nimū fecistis. Cur inanis glorie cupiditate leges fixisti atq; refixisti. Ac deniq; s̄te illoz hominū auaritia amonebat, cur te ab illis reprehēdendis, ad labefactanda fidei catholice fundamenta, omnib; sanctis legib; p̄turbādis p̄tulisti. Uides ne q̄ntā hic tecū habeas p̄tentōez. Uera eniūero stulte nimis ægisti q̄ posthabito seruatois p̄silio dū hanc tā excellam turrinē edificare p̄tēdis, nō cogitasti pus de ip̄sis tectū an q̄ ad p̄ficiēdū foret necarie suppetere possent. Quo p̄fecto fiet vt illudētes tibi oēs dicāt. Nihō coepit edificare z cōsummare nō potuit. Et qm̄ in celū (vt putabas) p̄scēdere nō poteris, imo ad inferos.

Palmo. li.

Ad Ro. xi.

ap̄ Melanchthon

Aug⁹.

ep̄ p̄m̄ Aug⁹

ratōib; indulgētiarū

Luce. xiiij.

Esai. xiiij.

nū detraheris, in pfunduz lac^o, q̄ te viderint ad te inclinabūf, teq̄
p̄spiciēt. Nūq̄d iste est vir q̄ turbavit terrā? Neq̄ em̄ frustra Pau-
lus optat, vt q̄ fideles turbāt abscindāt. z q̄ vos turbat (inq̄t) **Ad Gal. v.**
portabit iudiciū q̄ cūq̄ est ille. Ah sc̄tissime Paule tu^o ille Marti-
nus q̄ hāc eādē tuā ad Galathas eplam nūc tā belle exposuit. U-
deoz mihi videre mō viri Germani Paulū iratuz z stringentē ensez
q̄ eū Luter^o Petro equalē fingat, atq̄ ideo nō nisi a Petro ecclīe
capite sciscitātē an Martin^o in hac z alijs eius eplis veritatē asse-
cutus sit, Petz ho christianos oēs hūc in modū dmonentē. Cha-
rissim^o frater noster Paulus fm̄ datā sibi sapientiā scripsit vobis **2° Petri. iij.**
in om̄ibz eplis, loquēs in eis de his in quibz sunt q̄dā difficilia intel-
lectu, q̄ indocti z instabiles deprauant, sicut z ceteras scripturas ad
suā ipoz pditōem. Vos igit̄ fratres p̄sientes custodite, ne insipiē-
tum errore traducti, excidatis a pp̄ria firmitate Instabile aut̄ z in-
sipientē Martinū, atq̄ ideo indoctū ea certe p̄barunt, q̄ in suis li-
bris nō mō, nō coherētia, sed maxime disiuncta atq̄ p̄traria scrip-
sit, vt om̄i dubio p̄cul t̄m a Pauli mente aberret quantū a mode-
stia, sapientia, z sanitate abest. Sed qm̄ data mihi ad dicendū ha-
rena fere tota descendit, ne plura disputē, vnū t̄m adhuc istius cri-
men adducā, in quo illū tam supine errasse atq̄ mente nō sana desi-
pisse videbitis, vt ip̄m oīno p̄stringendū eē fateamini. Veruz qz
de vno t̄m diciturū me sum p̄fessus, credo equidem me negligentiae
a plerisq̄ accusatū iri quū ita dicēt. Illū errorem Martinū trāsiliūt
Illū nō attigit, de illo nihil dixit. Om̄ibz aut̄ vobis me excusatum
velim si multos q̄ ad partē istā p̄tinere videbant̄ errores p̄tereri-
ui, p̄mū q̄ dies tota q̄ longa est non sufficeret, si de istius criminibz
singillatim potius q̄ generatim z vniuerse loquerer, deinde multa
alijs q̄ scribūt reseruari velim, multa p̄pter rōnē breuitatis ac t̄pis
p̄mittenda existimē. Ad hoc vnū vltimū attēdatis. Luter^o hic
noster q̄ se ita magnū z Christianum animū habere iactitat, vt nec
mortē ip̄am timeat, sic repente pavidus z formidolosus effect^o est,
vt nō minorē pugnā in aīo suo q̄ in scriptis z perpessus sit miser z
patiat̄. Nā quū iudices illi diem dixissent, vt Romē adesset, suāq̄
cām tueret, nō mō parere nō curauit, vez z istos z aliū sibi datū in
p̄uincia iudicē, ignoratiē z inclemētiē atq̄ tyrānidis insimulare au-
sus est, z vsq̄ adeo sup̄bissime leges p̄tēnere, ac poenas turpissime
formidare cœpit, vt ab oībz p̄stitutis iudicibz z ab ip̄o etiā Roma-
no p̄tifice ad futurū p̄ciliuz puocauerit, q̄si puocatio talis sc̄tissi-
mis legibz ac diuinis primi Ephesini cōcilij decretis p̄hibita nō fue-
rit. Quærat̄ rogo (si placet) de Martino, nū aliq̄s p̄b vir i om̄i
memoria inuēt^o sit, q̄ hoc pacto Conciliū appellarit, Puocatio
nāq̄ oīs quū ad sup̄iorē faciēda sit, p̄tificisq̄ maximi potestas in
E ij.

De rompho

terris suprema existat, Sciliorūq; omniū auctoritate maior, quid
aliud erit Concilium appellare, q̄ velle impune turbulentū esse, pa-
nitiosum z seditiosum esse? Sic omniū illoz quos aliquñ puocasse
legimus eritus docuit. qm̄ sp̄ heretici vel schismatici inuenti sunt.
Verū magis p̄feramus pedes (vt aiūt) z p̄pius accedam⁹. Deus
Martine quāobrem ad Sciliū puocasti, si (vt in illa tua Hecto-
rea disputatōe Lypsiæ falso ructabas) Conciliū plenū z integrū er-
rare p̄t. Si ergo p̄iaz sententiā tuo capiti cornuto z feroci minime
p̄sentaneā tulerit, atq; iccirco errauerit, quē tūc appellabis? Chri-
stum ne in cui⁹ vicariū tot⁹ furiosissimis dimicatōib; insuleasti? Lu-
ius sponsaz eccliaz in teris absq; ordine p̄fusaz, absq; capite mon-
strosam fecisti? Quod si fatū illud z vltimā p̄cenā, q̄ improbitati, ne-
quie, sceleri, furorib; tuo debita iam instat z appropinquat, statim
infligat, atq; ideo z Christus ip̄e erret, ad quē tūc puocabis? Ad
illū (credo) Sacodæmonem q̄ hoc tam p̄phanū in tuo corde z cere-
bro incendiū suscitauit, ac te furialib; rædis agitaz, vrget, insequit̄
atq; ita (iusto deo p̄mittente) excoecat, vt q̄d dicas, scribas, agas ve
nō videas, z idolū Concilij Basiliensis adores, mirerisq; stultissi-
me cur nō z Thomistei idololatre sint, q̄ de innocētissime atq; depu-
ratissime virginis Marię p̄ceptu aliter sentiant, atq; in illa syna-
goga aduersus Christū fremente z inania meditante sancitum est.
Quāq; vō p̄ncipes mihi certe p̄suadeā, vobis iam plane p̄spiciū
esse q̄ Luterus minime sibi p̄stat. Volo tñ efficere vt claritate ipsa
clarus z lucelucidius hoc videatis. Pij secūdi, Julijq; itidē secun-
di pontificū maximoz decretis ad æternā memoriā, illis oib; qui
a summo pontifice ad futurū Concilium aliquñ puocassent, tanq; sce-
lerati schismatis damnatis, aqua z igni interdictū est. At Marti-
nus, vt his diris z execratōib; nō territ⁹, atq; vt diuū p̄tempoz,
fulmina paruipendens, q̄b; om̄ino esset ad p̄cenas tartareas adi-
gendus, ausus est appellare. Sed iniuste (dicet) fulminatū est. Ue-
rum tūc etiā atq; etiā iusto z inspector. Nōne ip̄e populum docuit z
scripsit, tamen si iniusta hm̄oi sententiā ess; nihil tñ deserendū, omit-
tendū, faciendū, dicendū ve, qd̄ illa p̄hiberet, qm̄ q̄dem p̄cept⁹ ille
oīno aiās p̄deret. Quare ergo suam ipsius aiām perdidit? Quare
ita secum dissidet z pugnat? quare aliud stans aliud sedens censet?
Quare vir bonus z eruditus in tot scelerib; z repugnantijs haberi
cupit? Poterit ne vnq; subterfugere? Poterit tergiversari? Pote-
rit hanc maculā delere? Extra p̄munitatē christianoz ob suū rebelle
et obstinatū caput, ob suam ferocitatē, ob p̄tempoz magistratus
Martinus Luterus eiect⁹ ē? Quæ igitur ista viri doctrina? Que
vitę integritas? Quo pacto nāq; doct⁹ est iste, qui p̄mū Romanā
eccliam nūq; a vera fide vllō suo decreto recessisse asserit. Deinde et

filii illud arripit
fuit in q̄ inualid

Pontificē summū z vniuersale conciliū errare posse z errauisse cō-
 tendit, vt christi preces quib⁹ rogauit ne fides Petri deficeret,
 cassas faciat, z ecclie nauim, Snaro z industrio gubernatore puet
 atq; heresum fluctib⁹ obruat? Audet tñ impudētissime gloriari
 se tm̄ in sacris lris versatū z exercitatū vt de scholastici Theolo-
 gi sentētia sine periculo pnūciare possit, q̄ ob angustias pectoris
 ob ægestatē animi, ob effrenati inconstantia ingenij, Scholasti-
 cę Theologię maiestātē dereliquerit, quū pati nō posset ad breues
 Lynoure orbes, certissimas rōnes, gubernari, sed vagari latius
 vellet, errare, z nihil vnq; prorsus intelligere. Sed vt Esaias ait
 Sola veratio intellectū dabit. Ego vero pncipes z ppli germa-
 ni, q̄ aurū vestrarū rationē habere volui, in p̄sentia sui paulo tē-
 peratior fortasse q̄ debui. Neq; n. Martinū aut alloq; aut doce-
 re constituerā, quū sapiens dicat. Cū dormiēte loquitur q̄ enar-
 rat stulto sapiētiam z in fine narrationis dicit. Quis est hic? Et
 Solomō. In aurib⁹ insipientiū ne loquaris, quia despicient do-
 ctrinā eloquiū tui. Qd̄ si cū illo luctari z cōgredi vellem, nō isto
 orationis filo, sed cathenis, vterer, illisq; tonitruis z fulminibus
 quę furioso z extra Christianoz coetū pulso accōmodata viderē-
 tur. Sed iam satis multa de causā z extra causam etiā nimis for-
 tasse multa. Quid restat nisi vt ad extremū tragœdię Martinia-
 nę actū, principes, populos atq; oēs nationes clamem, postule,
 obsecrem, adsint, cognoscant, animaduertant, quo tandē religio,
 pietas, fidesq; dilabātur, si hac Luteri molitione, his machinis,
 hęc nouā ecclesiam Christianę libertatē edificari aliqui finxerim?
 si nos oēs architecto isti furioso ad pūctū tēporis in ista cōmenti-
 cia fabricatione obedire ac ministrare cogitem⁹. Age vero ponti-
 ficem Maximū, Episcopos, minoresq; Sacerdotes, iure Diui-
 no æquales esse, nullaq; seiungi differentiā putemus, qd̄ tota sua
 fabula Martinus efficere conatus est. Quę tūc (obsecro) Ecclē-
 się structura? Quę pulcherrimi corpis dispositio? Quę formæ il-
 lius admirabilitas, quā in cāticis, ita christus extollit Quā pul-
 chra es amica mea, q̄ pulchra es. Quam pulchra es z q̄ decora
 charissima in delitijs. Nā si mēbroz distinctionē ordinēq; sustule-
 leris vbi Corporis species z pulchritudo? Corpus enim, vt Pau-
 lus docet, nō est vnū mēbrū, sed multa. Si totū qdē corp⁹ esset
 oculus, vbi auditus? Si totū auditus, vbi odoratus. Posuit au-
 tem Christus in ecclia primū apostolos, scdo pphetas, tertio do-
 ctōres, z exinde ordinatissime multa alia mēbra. Sed nunquid
 oēs Apostoli? Nūquid oēs pphetę? Nunquid oēs doctōres? Ita
 plane censeret Luterus, O Paule Sanctissime. Nā qui se autho-
 ritate aplice doctōrē gloriatur, alterūq; Daniēlē pphetā existima-
 Et iij

Esaię. xxviiij

Eccli. xxij

Prouer. xxiiij

1 Cant. xlvij

Primæ ad
Corin. iij

ri gaudet, se itidē ep̄is, Apostolis, z ipsi Petro parē facere nō erubescit, vt quū Petri apud ipsum eccl̄ie caput nō sit, sed cū alijs sacerdotib⁹, collū, aut oculus, aut manus, eccl̄iam totā collū, totā oculū, totā manū faciat, vel multiplex collū, cētū oculos, totidē q; manus illi tribuat. Neq; hō asserere dubitabit se eundē ipsum, ouē, arietē, pastoreq; esse, nō interesse Petri solius oēs oues pascere z corrigere, sed Petri etiā ab ouib⁹ pascēdū z corrigēdū, itaq; intueri licere, Pastore ab ariete doceri, dictione p̄uari, ad cōciliū vocari. Adde q; si de religione, de ceremonijs de fide Questio tractanda, atq; explicāda occurrat, equales sibi Luterus ptes in definienda veritate tribuit, his quas Petri ap̄lorūq; senatus obtinet, vt nihil vnq; certi habeam⁹. Nulli postremo certo p̄ncipi, iudiciū exercere, sententiā dicere, lites dirimere, leges p̄mulgare concedit, sed oīa ad oēs eque pertinere cōtendit, atq; tū demū nihil pensi habet dū suis de cervicib⁹ oēm dñm excutiat, malos oēs et sceleratos viros terroribus liberet, atq; in turpissimā libertatem veditet. Quid chaos vnq; cōfusius? Quid monstrum monstrum? Videte, videte oēs Christiani ppli, q̄ religionē z fidē nr̄am Luterus trahat. Christus celestiu ordinū instar eccl̄iam suā vt ciuitatē edificat, vt pulcherrimā sp̄sam format. Paul⁹ z sacræ oēs lr̄æ restant. Boni oēs cōsentit. At Martin⁹ bonos oēs deridens, Paulū z Sanctas leges cōculcans, Christū cōtemnēs, instar cōfusionis tartareæ, vbi null⁹ est ordo, Eccl̄iam effingere nititur, z p̄ formosissimo sponse corpore, horredū stridentem Hydram, aut flāmas euometē chimerā vel Lētimanū Briareū, seu q̄cūq; aliud inferni portētū Christianis offert. Deu tm̄ phibete nephas pietissimi principes, Deu tm̄ terris auertite pestem numina potētissima. Te Teigit O deus Opt. Max. q̄ olim Choren, Dathanū, z Abironē seditiosos viros, q̄ sub simulatione officij popularisq; libertatis cōseruādē, Moſen z Aaronē tyrānidis accusabāt, apti soli voragine, viuos ad tartara detrusisti, quiq; Martinū luterū vides hoz exēplo ad Regalis sacerdotij z p̄tificij principat⁹ auctoritatē inuendā sceleratissime conari. Teq; benignissime z clementissime hūani generis sospitator Christe Jesu cui⁹ pulcherrimā z charissimam sp̄sam eccl̄iam idē iste, quū magistrat⁹ abdicando, tū ordines auferēdo z cōcilia rescindēdo, p̄turbare, cōfundere z vastare cōtendit, Teq; sc̄tissimā v̄go z mater dei cuius laudes z gl̄iam Basiliensis latrociniū maculis inquinare non timuit. Uosq; bt̄issimi apli Petre z Paule, quoz iste Romanū Thronū antiquū z illustrissimū gl̄iosissimo vestro sanguine ac tutela inuictissima triūphantē, oib⁹ alijs sedib⁹ dignitate excellere audacissime z falsissime negat. Teq; diue Leo p̄tificesq; alij q̄ iā cœlum

incolitis, et vos vestraque oracula ab isto furioso pessum dari cognoscitis, Teque O cherubicarum vndarum fons inexhauste Aquinas Thomas, cuius iste flumen Doctrinae aureum sordidissimis irrisionibus et stultissimis vituperationibus insolentissime fastidit, Vos et atque etiam ipso atque appello sanctissima numina, quae patrie meae Germaniae praesidetis, Ceteros ite Divos Divasque ois, oro, exposco et obtestor, quod iste templis ac religionibus sacrilegum bellum semper habet indictum, dum indulgentias evertit et nulla esse vestra merita in ecclesie thesauris affirmat, ut quum Lutherus nobilitatis Germanicae expers Philosophiaeque et sacrarum litterarum ignarus, atque secum ipse discor dans, ea scripserit, quae ad labefactandum Christianae reipublicae statum nephario quodam furore et audacia tendunt, Vos primum ab illorum mentibus quae facile decipi possent, tantam molem mali depellatis, integramque in patria mea Germania Christiani nominis gloriam conservetis, Deinde Martino si in via dei ambulare et commutata sententia, meliorem voluerit mentem suscipere, praesidio sitis et allevamento, ut cum pace in terra habitet, Si vero insanabilem se praestiterit, eiusmodi scelere atque pertinacia dignum eum vestro iudicio consequatur, ut posthac tranquillo ecclesie statu securi omnes dormiant et requiescant, ac tandem per nis colubae argenteis auriisque pallore nitentibus ad vos convolent, Divinoque nectare fruantur et letitia sempiterna. *A*

F J N J S

Coloniae. M. D. XX. Mense Novembri.
Petrus Quetel excudebat.

11

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

DEBER

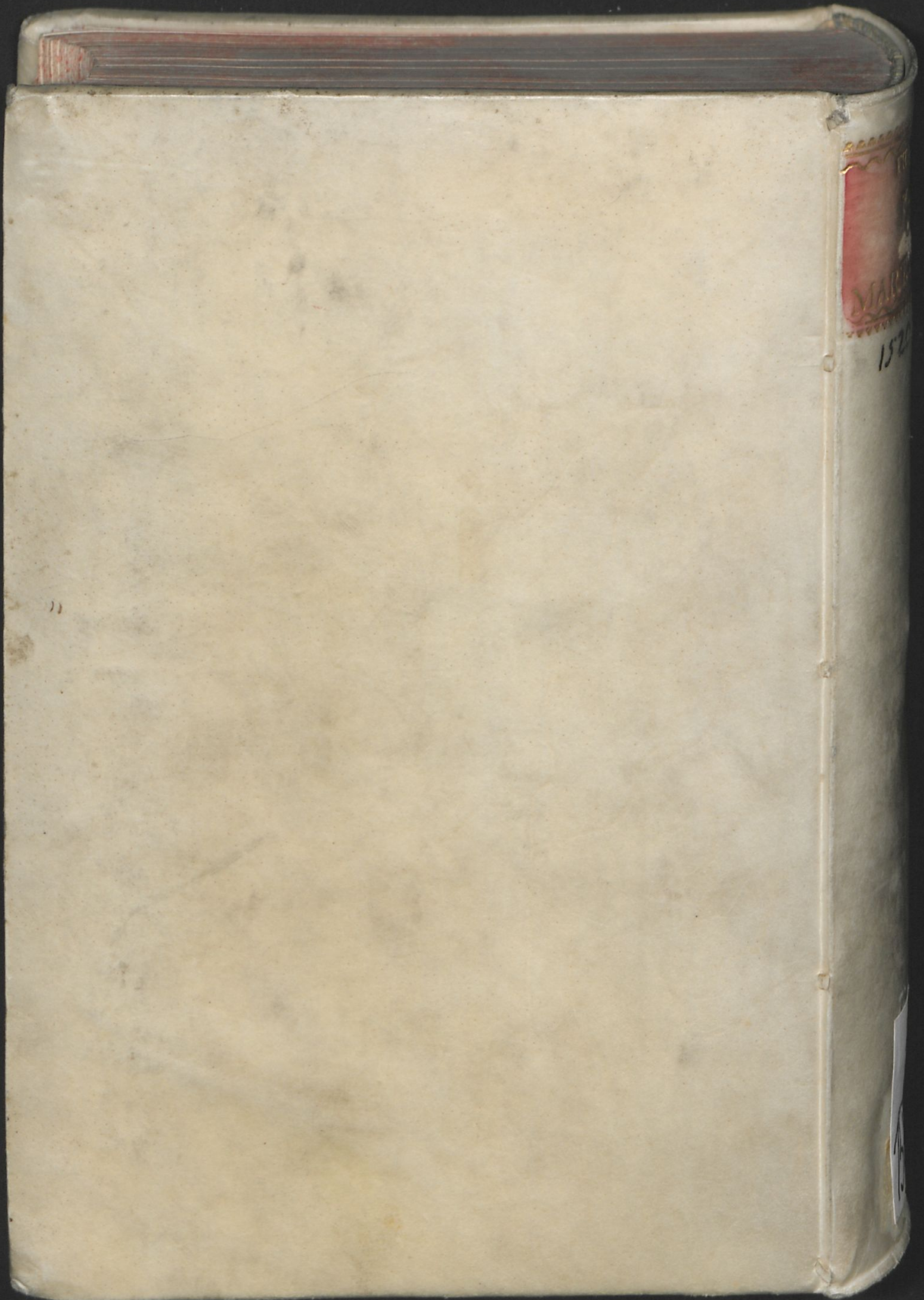
[Faint, illegible text]

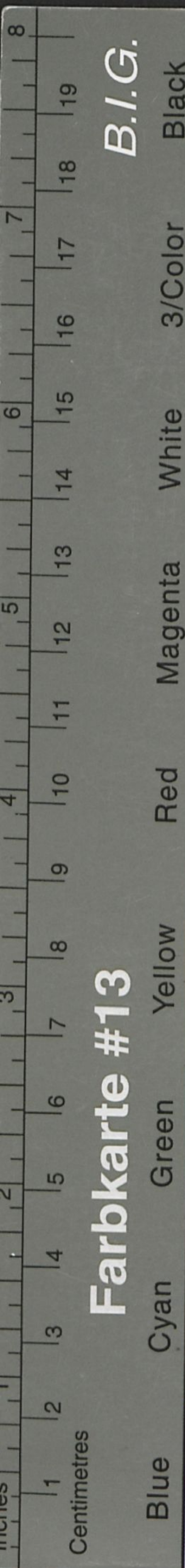

AB: 154775

(x 2217736)

187.

Farbkarte #13

B.I.G.

*U. Mallen. Heluoz modernozu martim luffo
fuozu q. afferlaru huffitar.*

Thome Rhadini
Lodischi. Placentini. Ordinis
Præ. Ad illustriss. & inuictiss. Principes & popu-
los Germaniæ, In Martinū Luterū Wittembergē
sem. Ordinis Here. Nationis gloriam violantem
Oratio elegantissima. Cicero-
nianā plane redolēs eloquētiā.

Epigrāma. O. G. ad lectorē extemporale.
Si noua delectant Lector, noua perlege, Thomas
Ecce nouū Latia iam dabit artis opus.
Almanos etiam diuinis laudibus effert
Fortes Inuictos Semideosq; probans.

